

ҚОНУНИ ҶУМҲУРИИ ТОҶИКИСТОН

"ДАР БОРАИ УҲДАДОРИИ ҲАРБӢ ВА ХИЗМАТИ ҲАРБӢ"

Бо қарори Маҷлиси намояндагони
Маҷлиси Олии Ҷумҳурии Тоҷикистон
20 январи соли 2021, № 302
қабул карда шуд.

Бо қарори Маҷлиси миллии
Маҷлиси Олии Ҷумҳурии Тоҷикистон
25 январи соли 2021, № 113
ҷонибдорӣ карда шуд.

Қонуни мазкур муносибатҳои ҷамъиятиро оид ба иҷрои уҳдадории ҳарбӣ ва хизмати ҳарбии шаҳрвандони Ҷумҳурии Тоҷикистон танзим менамояд.

БОБИ 1. МУҚАРРАРОТИ УМУМӢ

Моддаи 1. Мафҳумҳои асосӣ

Дар Қонуни мазкур мафҳумҳои асосии зерин истифода мешаванд:

- уҳдадории ҳарбӣ - уҳдадории конститусионии шаҳрвандони Ҷумҳурии Тоҷикистон оид ба ҳифзи Ватан, ҳимояи манфиати давлат, таҳкими истиклолият, амният ва иқтисоди мудофиавии он;

- хизмати ҳарбӣ - намуди хизмати давлатӣ дар Қувваҳои Мусаллаҳи Ҷумҳурии Тоҷикистон, кӯшунҳо ва воҳидҳои дигари ҳарбӣ;

- хизмати ҳарбии ҳатмии муҳлатнок - намуди хизмати ҳарбии шаҳрвандони Ҷумҳурии Тоҷикистон (чинси мард), ки ба синни 18 расидаанд ва даъвати онҳо ба сафи Қувваҳои Мусаллаҳи Ҷумҳурии Тоҷикистон, кӯшунҳо ва воҳидҳои дигари ҳарбӣ дар мансаби ҳарбии қаторӣ, сержантон ва афсарон дар муҳлат ва бо тартиби муқаррарнамудаи Қонуни мазкур амалӣ мегардад;

- хизмати ҳарбии ихтиёрӣ - намуди хизмати ҳарбии шаҳрвандони Ҷумҳурии Тоҷикистон, новобаста ба чинс, бо тартиб ва шартҳои муқаррарнамудаи Қонуни мазкур;

- хизмати ҳарбӣ дар ҳайати захираҳои даъвати сафарбарӣ - намуди хизмати ҳарбӣ, ки дар он шаҳрвандони синни даъватӣ ҳуқуқи ба таъхир гузоштани муҳлати даъват ё озод шудан аз даъватро надоранд, вале метавонанд ин намуди хизматро ба тариқи ихтиёрӣ адо намоянд;

- қайди ҳарбӣ - низоми баҳисобгирии уҳдадорони ҳарбии Ҷумҳурии Тоҷикистон;

- билети ҳарбӣ - ҳуҷҷати шахсии ягонаи бемуҳлати бақайдгирии ҳарбии шаҳрванд, ки муносибат ва уҳдадории ҳарбии ӯро ба хизмати ҳарбӣ муайян менамояд;

- маълумотнома оид ба озод будан аз даъват ба хизмати ҳарбӣ - ҳуччате, ки ба шаҳрвандони хизмати ҳарбии ҳатмии муҳлатнок ва хизмати ҳарбиरो дар ҳайати захираҳои даъвати сафарбарӣ адонакарда дода мешавад;

- уҳдадорони ҳарбӣ - шаҳрвандони Ҷумҳурии Тоҷикистон, ки дар қайди ҳарбӣ қарор доранд;

- хизматчиёни ҳарбӣ - шаҳрвандони Ҷумҳурии Тоҷикистон, ки дар Қувваҳои Мусаллаҳи Ҷумҳурии Тоҷикистон, қўшунҳо ва воҳидҳои дигари ҳарбӣ хизмати ҳарбиरो адо менамоянд;

- даъватшавандагон - шаҳрвандони Ҷумҳурии Тоҷикистон (чинси мард), ки ба синни 18 расидаанд ва дар комиссариатҳои ҳарбӣ (мақомоти маҳаллии идоракунии ҳарбии шаҳру ноҳияҳо) бо мақсади даъват барои адои хизмати ҳарбӣ дар Қувваҳои Мусаллаҳи Ҷумҳурии Тоҷикистон, қўшунҳо ва воҳидҳои дигари ҳарбӣ ба қайди ҳарбӣ гирифта шудаанд;

- мансаби ҳарбӣ - воҳиди корӣ дар мақомот ва чузъу томҳои ҳарбии Қувваҳои Мусаллаҳи Ҷумҳурии Тоҷикистон, қўшунҳо ва воҳидҳои дигари ҳарбӣ, ки бо мақсади амалӣ намудани ваколати онҳо дар соҳаи мудофия ва амнияти давлат бо тартиби муқаррарнамудаи санадҳои меъёрии ҳуқуқӣ таъсис дода мешавад;

- рутбаи ҳарбӣ - аломати фарқкунандаи ҳарбӣ, ки вобаста ба таҳсилот, мансаби ишғолкарда ва собиқаи хизмат ба хизматчиёни ҳарбӣ ва уҳдадорони ҳарбӣ дода мешавад;

- ба таъхир гузоштан - ба муҳлати дигар гузарондани даъвати шаҳрвандони Ҷумҳурии Тоҷикистон ба хизмати ҳарбӣ аз рӯи асосҳои пешбиниамудаи Қонуни мазкур;

- дар ҳайати эҳтиёт қарор доштан - аз ҷониби уҳдадорони ҳарбии Ҷумҳурии Тоҷикистон иҷро намудани уҳдадорихоӣ вобаста ба дар қайди ҳарбӣ қарор доштан ва адои хизмат дар ҷамъомадҳои ҳарбӣ;

- ҷамъомадҳои ҳарбӣ - чорабиниҳои, ки дар Қувваҳои Мусаллаҳи Ҷумҳурии Тоҷикистон, қўшунҳо ва воҳидҳои дигари ҳарбӣ оид ба тайёрии ҳарбӣ, такмил додани дониши ҳарбии хизматчиёни ҳарбӣ ва уҳдадорони ҳарбӣ бо мақсади баланд бардоштани омодагии ҷангӣ ва сафарбарӣ гузаронда мешаванд.

Моддаи 2. Қонунгузори Ҷумҳурии Тоҷикистон дар бораи уҳдадори ҳарбӣ ва хизмати ҳарбӣ

Қонунгузори Ҷумҳурии Тоҷикистон дар бораи уҳдадори ҳарбӣ ва хизмати ҳарбӣ ба Конститутсияи Ҷумҳурии Тоҷикистон асос ёфта, аз Қонуни мазкур, дигар санадҳои меъёрии ҳуқуқии Ҷумҳурии Тоҷикистон, инчунин санадҳои ҳуқуқии байналмилалӣ, ки Тоҷикистон онҳоро эътироф кардааст, иборат мебошад.

Моддаи 3. Доираи амали Қонуни мазкур

1. Қонуни мазкур асосҳои ташкилӣ ва ҳуқуқии қайди ҳарбӣ, омодаасозӣ, даъват намудан, тартиби дохил шудан ба хизмати ҳарбӣ, адо кардан ва руҳсат (озод) шудан аз хизмати ҳарбӣ, бақайдгирӣ дар ҳайати эҳтиёти Қувваҳои Мусаллаҳи Ҷумҳурии Тоҷикистон ва уҳдадори ҳарбии шаҳрвандон, ваколатҳои мақомоти иҷроияи

марказии ҳокимияти давлатӣ, мақомоти иҷроияи маҳаллии ҳокимияти давлатӣ ва мақомоти худидоракунии шаҳрак ва деҳотро дар ин соҳа муайян менамояд.

2. Мутобиқи Қонуни мазкур хизмати ҳарбӣ дар Қувваҳои Мусаллаҳи Ҷумҳурии Тоҷикистон, кӯшунҳо ва воҳидҳои дигари ҳарбии мувофиқи қонунгузори Ҷумҳурии Тоҷикистон ташкилшаванда пешбинӣ карда мешавад.

3. Дар давраи сафарбарӣ ва ҳолати ҷангӣ уҳдадории ҳарбии шаҳрвандони Ҷумҳурии Тоҷикистон бо қонунҳо ва дигар санадҳои меъёрии ҳуқуқии Ҷумҳурии Тоҷикистон муайян карда мешавад.

Моддаи 4. Принципҳои уҳдадории ҳарбӣ ва хизмати ҳарбӣ

Хизмати ҳарбӣ ба принципҳои зерин асос меёбад:

- 1) қонуният;
- 2) эҳтироми ҳуқуқу озодиҳои инсон ва шаҳрванд;
- 3) садоқат ба Ватан ва халқи Тоҷикистон;
- 4) садоқат ба Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон - Сарфармондеҳи Олии Қувваҳои Мусаллаҳи Ҷумҳурии Тоҷикистон;
- 5) риояи интизоми ҳарбӣ;
- 6) ҳифзи ҳуқуқу озодиҳои хизматчиёни ҳарбӣ ва дахлнопазирии онҳо ҳангоми иҷрои уҳдадории хизмати ҳарбӣ;
- 7) яккасардорӣ ва риояи мартабот;
- 8) вобаста набудан ба ғайолияти ҳизбҳои сиёсӣ, иттиҳодияҳои ҷамъиятӣ ва динӣ.

Моддаи 5. Уҳдадории ҳарбии шаҳрвандон

1. Уҳдадории ҳарбии шаҳрвандони Ҷумҳурии Тоҷикистон инҳоро пешбинӣ менамояд:

- 1) қайди ҳарбӣ;
- 2) омодагӣ ба хизмати ҳарбӣ;
- 3) даъват ба хизмати ҳарбӣ;
- 4) адои хизмати ҳарбӣ;
- 5) дар эҳтиёт будан;
- 6) даъват ба ҷамъомадҳои ҳарбӣ ва махсус.

2. Уҳдадории ҳарбиरो шаҳрвандони ҷинси марди Ҷумҳурии Тоҷикистон, қатъи назар аз миллат, наҷод, забон, эътиқоди динӣ, мавқеи сиёсӣ, вазъи иҷтимоӣ, таҳсилот ва молу мулк, ки аз ҷиҳати саломатӣ ва инкишофи ҷисмонӣ қобили адои хизмат мебошанд, инчунин шаҳрвандони ҷинси зани Ҷумҳурии Тоҷикистон, ки ба талаботи муқарраршуда ҷавобгӯ буда, аз рӯи ихтисосҳо барои Қувваҳои Мусаллаҳи Ҷумҳурии Тоҷикистон, кӯшунҳо ва воҳидҳои дигари ҳарбӣ ихтиёран тайёрии заруриро гирифтаанд, иҷро мекунанд.

3. Шаҳрвандон тибқи асосҳо ва шартҳои муқаррарнамудаи Қонуни мазкур аз даъват ба хизмати ҳарбӣ озод карда мешаванд.

4. Аз тарафи шахрвандон ичро гардидани уҳдадории ҳарбиرو мақомоти ичроияи марказии ҳокимияти давлатӣ, мақомоти ичроияи маҳаллии ҳокимияти давлатӣ, мақомоти худидоракунии шаҳрак ва дехот, роҳбарони корхона, муассиса ва ташкилотҳо, сарфи назар аз шакли моликият ва ташкилию ҳуқуқи, дар доираи ваколатҳояшон таъмин мекунанд.

5. Шаҳрванд метавонад мутобиқи Қонуни мазкур хизмати ҳарбиرو дар ҳайати захираҳои даъвати сафарбарӣ адо намояд.

Моддаи 6. Афзалияти хизмати ҳарбӣ

Ба хизмати ҳарбӣ нисбат ба намудҳои дигари хизмати давлатӣ афзалият дода мешавад. Ин афзалият ба қатъ гардидани муносибатҳои меҳнати муайян ё машғул шудан ба фаъолияти дигар ҳангоми даъват, ё бо хоҳиши худ дохил шудани шахрванд ба хизмати ҳарбӣ, ё ҷамъомадҳои ҳарбӣ ифода меёбад.

Моддаи 7. Кафолатҳо ва ҷубронпулиҳо барои шахрвандон ҳангоми иҷрои уҳдадории ҳарбӣ

1. Муҳлати дар хизмати ҳарбӣ будани шахрванде, ки ба хизмати давлатӣ дохил мешавад, бо тартиби муқаррарнамудаи қонунгузори Чумхурии Тоҷикистон ба собиқай хизмати давлатӣ дохил карда мешавад.

2. Шаҳрванд дар давраи муоинаи тиббӣ, ташхис ё табобат вобаста ба қайди ҳарбӣ, тайёрии ҳатмӣ ба хизмати ҳарбӣ, даъват (дохилшавӣ) ба хизмати ҳарбӣ, инчунин дар давраи иҷрои уҳдадориҳои дигар вобаста ба бақайдгирии ҳарбӣ, тайёрии ҳатмӣ ба хизмати ҳарбӣ ва даъват (дохилшавӣ) ба хизмати ҳарбӣ аз иҷрои кор (таҳсил) озод карда шуда, ҷойи кор (таҳсил)-и ӯ нигоҳ дошта мешавад ва ба ӯ музди миёнаи меҳнат дар ҷойи кор (таҳсил), инчунин хароҷоти вобаста ба сафар дар давраи дар роҳ будан, бо тартиби муқаррарнамудаи Ҳукумати Чумхурии Тоҷикистон пардохт карда мешавад.

3. Шаҳрванде, ки ба хизмати ҳарбӣ ё ба ҷамъомадҳои ҳарбӣ даъват (дохил) шудааст, то ба ҷойи хизмат расидан ва аз хизмат баргаштан бо тартиб ва андозаи муқаррарнамудаи Ҳукумати Чумхурии Тоҷикистон бо озуқа ва маблағи дахлдор таъмин карда мешавад.

Моддаи 8. Таъмини иҷрои чораҳои вобаста ба уҳдадории ҳарбӣ

Мақомоти ичроияи маҳаллии ҳокимияти давлатӣ барои гузаронидани муоинаи тиббӣ ва азназаргузарони тиббии шахрвандон ҳангоми ба қайди ҳарбӣ гузоштан, даъват шудан ба хизмати ҳарбӣ, ба ҷамъомадҳои ҳарбӣ, аз муоинаи тиббии такрорӣ гузаронидани шахрвандоне, ки пешакӣ бинобар вазъи саломатӣ қобили маҳдуд ба хизмати ҳарбӣ доништа шуда буданд, инчунин барои иҷро намудани чораҳои бо даъват шудани шахрванд ба хизмати ҳарбӣ ва ба ҷамъомадҳои ҳарбӣ алоқаманд, уҳдадоранд нуктаи мучаҳҳазшуда ва биноҳо, маводи доруворӣ, тачҳизоти тиббӣ, асбобҳо, ашёи зарурӣ ва нақлиётро таъмин намуда, барои гузаронидани чорабиниҳои номбурда табибон, кормандони миёнаи тиб, мутахассисон, кормандони ҳайати техникӣ ва хизматрасони дигарро ҷалб намоянд.

Моддаи 9. Таъминоти молиявӣ ва моддии чорабиниҳо вобаста ба иҷрои уҳдадории ҳарбӣ

1. Таъминоти молиявӣ ва моддии чорабиниҳо вобаста ба иҷрои уҳдадории ҳарбӣ аз ҳисоби маблағҳои бучети давлатӣ бо тартиби муқаррарнамудаи қонунгузориҳои Ҷумҳурии Тоҷикистон анҷом дода мешавад.

2. Қойи қор, вазифаи ишғолнамуда ва музди миёнаи меҳнати аъзои комиссияи ба қайди ҳарбӣ гирифтани шахрвандон, комиссияҳои даъватӣ, табибон ва қормандони миёнаи тиб, қормандони ҳайати техникӣ ва хизматрасон, ки дар нуқтаҳои бақайдгирии ибтидоии ҳарбии шахрвандон барои қайди ҳарбӣ ва даъват (дохилшавӣ) ба хизмати ҳарбӣ ё ҷамъомадҳои ҳарбӣ, гузаронидани муоинаи тиббӣ, инчунин ба нуқтаҳои ҷамъомад ва қӯшунҳо фиристодани даъватшавандагон ҷалб шудаанд, дар тамоми давраи иҷрои ин қорҳо нигоҳ дошта мешаванд.

БОБИ 2. ТАНЗИМИ ДАВЛАТИИ ИҶРОИ УҲДАДОРИИ ҲАРБӢ ВА ХИЗМАТИ ҲАРБӢ

Моддаи 10. Уҳдадории мақомоти иҷроияи марказии ҳокимияти давлатӣ, мақомоти иҷроияи маҳаллии ҳокимияти давлатӣ, дигар мақомоти давлатӣ, мақомоти худидоракунии шахрак ва деҳот, қорхона, муассиса ва ташкилотҳо, сарфи назар аз шакли моликият ва ташкилию ҳуқуқӣ, оид ба таъмини иҷрои уҳдадории ҳарбии шахрвандон

1. Мақомоти иҷроияи марказии ҳокимияти давлатӣ, мақомоти иҷроияи маҳаллии ҳокимияти давлатӣ, дигар мақомоти давлатӣ, мақомоти худидоракунии шахрак ва деҳот, инчунин дигар мақомоти давлатӣ, қорхона, муассиса ва ташкилотҳои дигар, сарфи назар аз шакли моликият ва ташкилию ҳуқуқӣ, уҳдадоранд:

1) даъватшавандагон ва шахрвандони дар эҳтиёт қарордоштаро ба ҳисоб гирифта, дар муҳлати 1 ҳафта ба комиссариатҳои ҳарбӣ хабар диҳанд;

2) бо дархости комиссариати ҳарбӣ маълумот оид ба шахрвандони ба қайди ҳарбӣ гузошташаванда ва дар қайди ҳарбӣ қарордоштаро, ки барои дохил кардан ба ҳуҷҷатҳои қайди ҳарбӣ заруранд, фиристанд;

3) шахрвандонро оид ба даъвати комиссариати ҳарбӣ хабардор намоянд;

4) ба шахрвандон имконияти сари вақт ба даъвати комиссариати ҳарбӣ ҳозир шуданро таъмин намоянд.

2. Роҳбарони мақомоти давлатӣ, қорхона, муассиса ва ташкилотҳо, сарфи назар аз шакли моликият ва ташкилию ҳуқуқӣ, мақомоти худфаъолияти ҷамъиятӣ (шӯрои маҳалла, кумитаи маҳалла ва ба мисли инҳо) уҳдадоранд дар муҳлати 1 моҳ ба комиссариати ҳарбӣ дар бораи тағйироти ҳайати қормандон, шахрвандони ба таври доимӣ ё муваққатӣ истиқоматкунандае, ки дар қайди ҳарбӣ мебошанд ё онҳое, ки уҳдадоранд дар қайди ҳарбӣ бошанд, маълумот пешниҳод кунанд.

3. Мақомоти таҳқиқ ва тафтиши пешакӣ уҳдадоранд дар муҳлати 7 рӯз дар бораи оғоз намудани парвандаҳои ҷиноятӣ нисбати шахрвандоне, ки дар қайди ҳарбӣ мебошанд ё уҳдадоранд дар қайди ҳарбӣ бошанд, ба комиссариатҳои ҳарбии дахлдор хабар диҳанд ва дар мавриди қатъ намудани парвандаи ҷиноятӣ, новобаста ба асосҳои қатъ, уҳдадоранд дар муҳлати 7 рӯз ба комиссариатҳои ҳарбии дахлдор хабар диҳанд.

4. Судҳо уҳдадоранд дар муҳлати 7 рӯз ба комиссариатҳои ҳарбии дахлдор оид ба масъалаҳои зерин хабар диҳанд:

1) дар бораи баррасӣ ва қатъ намудани парвандаҳои ҷиноятӣ нисбати шаҳрвандоне, ки дар қайди ҳарбӣ мебошанд ё уҳдадоранд дар қайди ҳарбӣ бошанд;

2) дар бораи эътибори қонунӣ пайдо кардани ҳукми суд нисбати шаҳрвандоне, ки дар қайди ҳарбӣ мебошанд ё уҳдадоранд дар қайди ҳарбӣ бошанд.

5. Мақомоти корҳои дохилӣ уҳдадоранд:

1) дар асоси дархости комиссари ҳарбии ноҳия ва ё шаҳр дар муҳлати 7 рӯз ба комиссариати ҳарбӣ маълумоти заруриро дар бораи шаҳрвандон барои ба ҳуччатҳои қайди ҳарбӣ дохил намудан фиристанд;

2) дар асоси дархости комиссари ҳарбии ноҳия ва шаҳр (командири қисми ҳарбӣ) шаҳрвандонеро, ки аз қайди ҳарбӣ, даъват ба хизмати ҳарбӣ ё ҷамъомадҳои ҳарбӣ, адои хизмати ҳарбӣ ҷамъомадҳои ҳарбӣ саркашӣ намудаанд, инчунин шахсонеро, ки худсарона қисми ҳарбиро тарк намудаанд, бо тартиби муқаррарнамудаи қонунгузориҳои Ҷумҳурии Тоҷикистон ҷустуҷӯ ва боздошт намоянд;

3) дар бораи ошкор намудани шаҳрвандоне, ки уҳдадоранд ба қайди ҳарбӣ гирифта шаванд, инчунин дар бораи шахсоне, ки шаҳрвандии Ҷумҳурии Тоҷикистонро қабул кардаанд, вале дар қайди ҳарбӣ намебошанд, дар муҳлати 7 рӯз ба комиссариатҳои ҳарбии дахлдор хабар диҳанд;

4) ҳангоми гирифтани шиноснома аз шаҳрвандони ҷинси мард ҳуччати тасдиқкунандаи қайди ҳарбиро талаб намоянд;

5) тартиботи ҷамъиятиро ҳангоми даъвати шаҳрвандон дар нуқтаҳои даъватӣ ва сафарбаршавии даъватшавандагон ба хизмати ҳарбӣ таъмин намоянд.

6. Мақомоти амнияти миллӣ уҳдадоранд бо дархости комиссари ҳарбӣ дар муҳлати 7 рӯз нисбат ба шаҳрвандони дар қайди ҳарбӣ қарордошта ба комиссариатҳои ҳарбии дахлдор маълумот пешниҳод намоянд.

7. Мақомоти сабти асноди ҳолати шаҳрвандӣ уҳдадоранд дар бораи ворид намудани тағйирот ба сабти асноди ҳолати шаҳрвандӣ нисбати шаҳрвандоне, ки дар қайди ҳарбӣ мебошанд ё уҳдадоранд дар қайди ҳарбӣ бошанд, дар муҳлати 7 рӯз ба комиссариатҳои ҳарбии дахлдор хабар диҳанд.

8. Мақомоти шуғли аҳоли уҳдадоранд дар бораи аз ҷониби онҳо ба қайд гирифтани шаҳрвандони аз 16 то 27-сола дар муҳлати 7 рӯз ба комиссариатҳои ҳарбии дахлдор хабар диҳанд.

9. Мақомоти ҳифзи иҷтимоии аҳоли уҳдадоранд дар бораи маъҷуб донистани шаҳрвандоне, ки дар қайди ҳарбӣ мебошанд ё уҳдадоранд дар қайди ҳарбӣ бошанд, дар муҳлати 7 рӯз ба комиссариатҳои ҳарбии дахлдор хабар диҳанд.

10. Вазорати корҳои хориҷии Ҷумҳурии Тоҷикистон уҳдадор аст дар муҳлати 7 рӯз бо дархости Вазорати мудофиаи Ҷумҳурии Тоҷикистон вобаста ба баромад ва воридшавии шаҳрвандони аз 18 то 27-сола ба/аз Тоҷикистон бо нишон додани ҷойи истиқомат маълумот пешниҳод намояд.

11. Роҳбарони мақомоти иҷроияи маҳаллии ҳокимияти давлатӣ, мақомоти худидоракунии шаҳрак ва деҳот, инчунин дигар мақомоти давлатӣ, корхона, муассиса

ва ташкилотҳо, сарфи назар аз шакли моликият ва ташкилию ҳуқуқӣ, барои таъмини иҷрои уҳдадорихоӣ дар Қонуни мазкур пешбиниғардида шахсан масъул мебошанд.

БОБИ 3. ҚАЙДИ ҲАРБӢ

Моддаи 11. Қайди ҳарбии шахрвандон

Шахрвандон уҳдадоранд дар қайди ҳарбӣ бошанд, ба истисноӣ:

- 1) онҳое, ки бо Қонуни мазкур аз уҳдадорихоӣ ҳарбӣ озод шудаанд;
- 2) заноне, ки аз рӯи қайди ҳарбӣ ихтисос надоранд;
- 3) онҳое, ки хизмати ҳарбӣ (дар ҳайати захираҳои даъвати сафарбарӣ)-ро адо карда истодаанд;
- 4) онҳое, ки ҷазои ҷиноятиро дар намуди маҳрум сохтан аз озодӣ адо мекунанд;
- 5) онҳое, ки ба синни ниҳоии дар ҳайати эҳтиёт будан расидаанд;
- 6) заноне, ки аз рӯи қайди ҳарбӣ дорои ихтисосанд, вале се ва ё зиёда фарзанд доранд.

Моддаи 12. Ҳуҷчатҳои бақайдгирии ҳарбӣ

1. Ба шахрвандони дар қайди ҳарбӣ буда ва хизматчиёни ҳарбие, ки дар ҳайати эҳтиёти Қувваҳои Мусаллаҳи Ҷумҳурии Тоҷикистон қарор доранд, ҳуҷчатҳои бақайдгирии ҳарбӣ дода мешаванд. Ҳуҷчатҳои бақайдгирии ҳарбӣ инҳо мебошанд:

- 1) шаҳодатномаи бақайдгирии ҳарбӣ;
- 2) билети ҳарбӣ;
- 3) маълумотнома бар ивази билети ҳарбӣ.

2. Ба шахрвандони Ҷумҳурии Тоҷикистон ҳуҷчатҳои бақайдгирии ҳарбии зерин дода мешаванд:

1) шаҳодатномаи бақайдгирии ҳарбӣ - ба шахрванди Ҷумҳурии Тоҷикистон, ки ҳангоми бақайдгирии ибтидоии ҳарбӣ ба синни 16 расидааст;

2) билети ҳарбӣ:

а) ба шахрванде, ки хизмати ҳарбии ҳатмии муҳлатнок ё хизмати ҳарбиरो дар ҳайати захираҳои даъвати сафарбарӣ адо намудааст;

б) ба шахрванде, ки тибқи бандҳои 2), 3) қисми 1 ва банди 2) қисми 2 моддаи 30 Қонуни мазкур аз даъват ба хизмати ҳарбӣ озод шудааст;

в) ба шахрванде, ки ба муассисаи таълимии давлатии таҳсилоти миёна ва олии ҳарбӣ қабул ғардидааст;

ғ) ба хизматчиӣ ҳарбие, ки дар ҳайати эҳтиёти Қувваҳои Мусаллаҳи Ҷумҳурии Тоҷикистон гузошта мешавад.

3. Ба шахрванде, ки билети ҳарбиरो гум кардааст, бар ивази билети ҳарбӣ бо тартиби муайяннамудаи низомномаи бақайдгирии ҳарбии шахрвандони Ҷумҳурии Тоҷикистон, ки Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон тасдиқ мекунад, маълумотнома дода мешавад.

4. Ба шаҳрвандоне, ки тибқи банди 1) қисми 1, бандҳои 1) ва 3) қисми 2 моддаи 30 Қонуни мазкур аз даъват ба хизмати ҳарбӣ озод карда шудаанд, маълумотнома оид ба озод будан аз даъват ба хизмати ҳарбӣ дода мешавад. Маълумотномаи мазкур билети ҳарбиरो иваз намекунад.

5. Ҳуҷҷатҳои бақайдгирии ҳарбӣ аз ҷониби комиссариатҳои ҳарбии маҳалли истиқомат тибқи низомномаи бақайдгирии ҳарбии шаҳрвандони Ҷумҳурии Тоҷикистон дода мешаванд.

Моддаи 13. Ташкили қайди ҳарбӣ

1. Қайди ҳарбии шаҳрвандон аз ҷониби комиссариатҳои ҳарбии маҳалли истиқомат бо додани ҳуҷҷатҳои бақайдгирии ҳарбӣ амалӣ карда мешавад.

2. Қайди ҳарбии шаҳрвандоне, ки дорои рутбаҳои ҳарбии афсарӣ буда, дар ҳайати эҳтиёти мақомоти амнияти миллии Ҷумҳурии Тоҷикистон қарор доранд, аз ҷониби ҳамин мақомот бо тартиби муқаррарнамудаи қонунгузори Ҷумҳурии Тоҷикистон амалӣ карда мешавад.

3. Ҳуҷҷатҳои бақайдгирии ҳарбии шаҳрвандон бояд маълумоти ҳатмии зеринро дар бар гиранд:

- 1) насаб, ном, номи падар;
- 2) сана ва ҷойи таваллуд;
- 3) ҷойи истиқомат ва қор (тахсил);
- 4) вазъи оилавӣ;
- 5) таҳсилот ва донишҷӯии забонҳои хориҷӣ;
- 6) аз рӯи вазъи саломатӣ қобил будан ба хизмати ҳарбӣ;
- 7) қобилияти касбӣ дар омодагӣ аз рӯи ихтисоси қайди ҳарбӣ ва хизмати ҳарбӣ дар мансабҳои ҳарбӣ;
- 8) адои хизмати ҳарбӣ ё хизмат дар ҳайати захираҳои даъвати сафарбарӣ;
- 9) адои ҷамъомадҳои ҳарбӣ;
- 10) маълумот оид ба қадду баст (антропометрӣ);
- 11) соҳиби ихтисоси қайди ҳарбӣ ва шаҳрвандӣ будан;
- 12) соҳиб будан ба дараҷаи якуми варзишӣ ё унвони варзишӣ;
- 13) оғоз (қатъ) карда шудани парвандаи ҷиноятӣ;
- 14) суд шудааст ё не;
- 15) будубош дар хориҷа, аз ҷумла бо зикри номи давлати хориҷӣ, муҳлати будубош ва мақсади сафар;
- 16) дар захира (брон) нигоҳ доштан дар давраи сафарбарӣ ва ҳолати ҷангӣ барои мақомоти давлатӣ, қорхона, муассиса ва ташкилотҳо, сарфи назар аз шакли моликият ва ташкилию ҳуқуқӣ.

4. Дар ҳуҷҷатҳои бақайдгирии ҳарбӣ маълумот дар бораи муносибат ба дин, ақидаҳои сиёсӣ, мансубият ба ҳизбҳои сиёсӣ ва иттиҳодияҳои дигари ҷамъиятӣ, ҳамчунин маълумоти дигаре, ки боиси вайрон шудани ҳуқуқи шаҳрванд мегарданд,

ба истиснои мавридҳое, ки худи шахрванд дохил кардани чунин маълумотро ба хуччатҳои бақайдгирии ҳарбӣ талаб менамояд, манъ аст.

5. Тартиби ба қайди ҳарбӣ гирифтани ва додани хуччатҳои бақайдгирии ҳарбӣ ба шахрвандон бо Қонуни мазкур ва низомномаи бақайдгирии ҳарбии шахрвандони Ҷумҳурии Тоҷикистон муайян карда мешавад.

6. Дар давраи сафарбарӣ ва ҳолати ҷангӣ дар захира (брон) нигоҳ доштани шахрвандони дар ҳайати эҳтиёт қарордошта бо тартиби муқаррарнамудаи қонунгузори Ҷумҳурии Тоҷикистон амалӣ карда мешавад.

7. Мақомоти иҷроияи маҳаллии ҳокимияти давлатӣ, мақомоти худидоракунии шаҳрак ва деҳот, инчунин дигар мақомоти давлатӣ, корхона, муассиса ва ташкилотҳо, сарфи назар аз шакли моликият ва ташкилию ҳуқуқӣ, уҳдадорихо оид ба ташкили қор ва ба қайди ҳарбӣ гирифтани шахрвандонро мутобиқи низомномаи бақайдгирии ҳарбии шахрвандони Ҷумҳурии Тоҷикистон иҷро менамоянд.

Моддаи 14. Ба қайди ибтидоии ҳарбӣ гузоштани шахрвандон

1. Ба қайди ибтидоии ҳарбӣ гузоштани шахрвандони ҷинси мард аз ҷониби комиссияи шаҳрӣ ё ноҳиявӣ ба қайди ҳарбӣ гузоштани шахрвандон дар давраи аз 1 январ то 31 март дар соли ба синни 16 расидан сурат мегирад.

2. Ба қайди ибтидоии ҳарбӣ гузоштани шахрсоне, ки шахрвандии Ҷумҳурии Тоҷикистонро қабул кардаанд, бо тартиби зерин сурат мегирад:

1) мардони аз 16 то 27-сола - бо тартибе, ки дар қисми 1 моддаи мазкур муқаррар гардидааст;

2) дигарон - аз ҷониби комиссариатҳои ҳарбии шаҳр ё ноҳия.

3. Ба қайди ибтидоии ҳарбӣ гузоштани шахрвандони ҷинси зан аз ҷониби комиссариати ҳарбии шаҳр ё ноҳия пас аз соҳиб шудани онҳо ба ихтисос аз рӯи қайди ҳарбӣ сурат мегирад.

Моддаи 15. Комиссияи ба қайди ҳарбӣ гузоштани шахрвандон

1. Комиссияи ба қайди ҳарбӣ гузоштани шахрвандон бо қарори раиси шаҳр ё ноҳия дар ҳайати зерин таъсис дода мешавад:

1) комиссари ҳарбии шаҳр, ноҳия ё муовини он - раиси комиссия;

2) қорманди комиссариати ҳарбӣ - котиби комиссия;

3) табибоне, ки шахрвандонро бинобар ба қайди ҳарбӣ гирифтанишон аз муоинаи тиббӣ мегузаронанд;

4) намояндаи шӯбаи (раёсати) маорифи шаҳр ё ноҳия;

5) омӯзгор-равоншинос.

2. Падар, модар ё намояндаи қонунии шахрвандони то 18-сола ҳуқуқ доранд дар қорӣ комиссияи ба қайди ҳарбӣ гузоштани шахрвандон иштирок намоянд.

3. Комиссияи ба қайди ҳарбӣ гузоштани шахрвандон уҳдадор аст:

1) муоинаи тиббии шахрвандонро ташкил намуда, қобили адои хизмати ҳарбӣ будани онҳоро муайян кунад;

2) дар хусуси ба қайди ҳарбӣ гузоштани шахрванд ё озод намудани ӯ аз уҳдадории ҳарбӣ бинобар вазъи саломатӣ ҳамчун ғайриқобили хизмати ҳарбӣ будан қарор қабул кунад;

3) барои муайян намудани ҳолати рӯхию равонии шахрванд муоинаи касбии равоншиносӣ гузаронад.

4. Раис ё котиби комиссияи ба қайди ҳарбӣ гузоштани шахрвандон уҳдадор аст, ки қарори комиссияро ба шахрвандон эълон намуда, уҳдадориҳои онҳоро доир ба қайди ҳарбӣ фаҳмонад.

5. Комиссияи ба қайди ҳарбӣ гузоштани шахрвандон ҳар сол аз натиҷаи кори комиссия ба раисони шахру ноҳияҳо дар бораи ҳолати ба қайди ҳарбӣ гузоштан, вазъи саломатӣ, ҳолати рӯхию равонии шахрвандон ва андешидани чораҳои солимгардонии шахрвандони синни тодаъватӣ ҳисобот пешниҳод менамояд.

Моддаи 16. Ба қайди ҳарбӣ гузоштан ва аз қайди ҳарбӣ баровардан

1. Шахрвандоне, ки аз хизмати ҳарбӣ ба ҳайати эҳтиёти Қувваҳои Мусаллаҳи Ҷумҳурии Тоҷикистон ва мақомоти амнияти миллии Ҷумҳурии Тоҷикистон рухсат шудаанд, инчунин шахрвандони дигаре, ки бояд ба қайди ҳарбӣ гирифта шаванд, дар комиссариатҳои ҳарбӣ ё мақомоти амнияти миллии дар маҳалҳо ба қайди ҳарбӣ гузошта мешаванд.

2. Дар ҳолати иваз шудани ҷойи истиқомат, ба қайди ҳарбӣ гузоштани даъватшавандагон ва уҳдадорони ҳарбӣ дар комиссариатҳои ҳарбии маҳалли истиқомати нав амалӣ карда мешавад.

3. Аз қайди ҳарбӣ баровардани даъватшавандагон ва уҳдадорони ҳарбии дар қайди комиссариатҳои ҳарбии маҳалли истиқомати қаблӣ қарордошта тибқи дархост оид ба қабул ба қайди ҳарбӣ аз ҷониби комиссариати ҳарбии ҷойи истиқомати нав амалӣ карда мешавад.

4. Шахрвандоне, ки дорои рутбаи махсус буда, аз мақомоти суд, прокуратура, корҳои дохилӣ, адлия, назорати давлатии молиявӣ ва мубориза бо коррупсия, назорати маводи нашъаовар, хадамоти гумрук ва хадамоти иҷро рухсат (озод) шудаанд, ба истиснои шахрвандони ҷинси марди синни даъватӣ, ки хизмати ҳарбии муҳлатнокро адо накардаанд, дар комиссариатҳои ҳарбӣ ба ҳайати эҳтиёт гирифта шуда, бо тартиби муқаррарнамудаи вазيري муҳофизати Ҷумҳурии Тоҷикистон ба қайди ҳарбии уҳдадорони ҳарбӣ гузошта мешаванд.

5. Шахрвандони ҷинси марди синни даъватӣ, ки аз мақомоти дар қисми 4 моддаи мазкур пешбинигардида рухсат (озод) шудаанд (ба истиснои курсантҳо, шунавандагони муассисаи таълимии давлатии ҳарбии таҳсилоти олии касбӣ) ва хизмати ҳарбии муҳлатнокро адо накардаанд, ба қайди ҳарбии даъватшавандагон гузошта мешаванд.

6. Шахрвандони зерин аз қайди ҳарбӣ бароварда мешаванд:

1) онҳое, ки хизмати ҳарбиро адо намуда истодаанд;

2) онҳое, ки берун аз ҳудуди Ҷумҳурии Тоҷикистон истиқомат мекунанд;

3) онҳое, ки ҷазои ҷиноятиро дар намуди маҳрум сохтан аз озодӣ адо мекунанд.

Моддаи 17. Хориҷ намудан аз қайди ҳарбӣ

Аз қайди ҳарбӣ шаҳрвандони зерин хорич карда мешаванд:

- 1) онҳое, ки бинобар вазъи саломатӣ ғайриқобили хизмати ҳарбӣ доништа шудаанд;
- 2) онҳое, ки ба синни ниҳоии дар ҳайати эҳтиёт қарор доштан расидаанд;
- 3) шахсоне, ки нисбаташон шаҳрвандии Ҷумҳурии Тоҷикистон қатъ гардидааст;
- 4) онҳое, ки ҷазои ҷиноятиро дар намуди якумра аз озодӣ маҳрум сохтан адо мекунанд;
- 5) шахсони фавтида;
- 6) шахсони бедарак ғойбшуда ё фавтида эълоншуда.

Моддаи 18. Уҳдадорихои шаҳрванд доир ба қайди ҳарбӣ

1. Бо мақсади таъмини қайди ҳарбӣ шаҳрвандон уҳдадоранд:

1) дар комиссариати ҳарбии маҳалли истиқомат ё дар қайди ҳарбии ҳайати эҳтиёти мақомоти амнияти миллӣ дар қайди ҳарбӣ бошанд;

2) дар вақти муқарраршуда ва маҳалли муайян аз рӯи даъват (даъватнома) ба комиссариати ҳарбӣ (мақомоти амнияти миллӣ) ҳозир шуда, ҳуҷҷатҳои заруриро мувофиқи номгӯи дар даъватномаи комиссариати ҳарбӣ (мақомоти амнияти миллӣ) ё мақомоти худидоракунии шаҳрак ва деҳот нишондодашуда пешниҳод намоянд;

3) хангоми аз хизмати ҳарбӣ ба ҳайати эҳтиёти Қувваҳои Мусаллаҳи Ҷумҳурии Тоҷикистон, инчунин хангоми аз мақомоти пешбиниамуддаи қисми 4 моддаи 16 Қонуни мазкур руҳсат шудан дар муҳлати 14 рӯз аз рӯзи хорич шудан аз рӯйхати ҳайати шахсии қисми ҳарбӣ ба комиссариатҳои ҳарбии маҳалли истиқомат барои ба қайди ҳарбӣ гузоштан ҳозир шаванд;

4) дар муҳлати 7 рӯз ба комиссариати ҳарбӣ ё мақомоти худидоракунии шаҳрак ва деҳоти маҳалли истиқомат дар бораи тағйир ёфтани вазъи оилавӣ, ҷойи кор ё мансаб, ҷойи истиқомат дар ҳудуди шаҳр ё ноҳия хабар расонанд;

5) хангоми ба ҷойи нави истиқомат, инчунин муваққатан ба муҳлати зиёда аз 45 рӯз аз ҷойи истиқомати доимӣ рафтани аз қайди ҳарбӣ баромада, дар муҳлати 20 рӯзи расидан ба ҷойи нави истиқомат, ҷойи қарордошти муваққатӣ ё бозгашт ба Ҷумҳурии Тоҷикистон худро ба қайди ҳарбӣ гузоранд;

б) ҳуҷҷатҳои бақайдгирии ҳарбиरो эҳтиёткорона нигоҳ доранд. Дар ҳолати гум кардани ҳуҷҷатҳои мазкур дар муҳлати 14 рӯз ба комиссариати ҳарбии маҳалли истиқомат барои ҳалли масъалаи гирифтани ҳуҷҷатҳо ба ҷойи ҳуҷҷатҳои гумшуда муроҷиат намоянд;

7) уҳдадорихои дигари бо санадҳои меъёрии ҳуқуқӣ оид ба қайди ҳарбӣ муқаррарнамударо иҷро намоянд.

2. Шаҳрвандоне, ки бояд ба хизмати ҳарбӣ даъват шаванд ва дар давраи даъват ба муҳлати зиёда аз 15 рӯз аз ҷойи истиқомат мераванд, уҳдадоранд дар ин бора ба комиссариати ҳарбии маҳалли истиқомат шахсан хабар расонанд.

БОБИ 4. БА ХИЗМАТИ ҲАРБӢ ОМОДАСОЗИИ ШАҲРВАНД

Моддаи 19. Ба таври ҳатмӣ ё ихтиёрӣ ба хизмати ҳарбӣ оmodасозии шаҳрванд

1. Ба таври ҳатмӣ ба хизмати ҳарбӣ оmodасозии шаҳрванд инҳоро пешбинӣ менамояд:

- 1) гирифтани дониши зарурӣ дар соҳаи мудофия;
- 2) муоина ва ташҳиси тиббӣ, ҳангоми зарурат бо розигии шаҳрванд гузарондани чорабиниҳои таъобатию солимгардонӣ;
- 3) тайёрии ҳарбӣ дар муассисаҳои таълимии таҳсилоти ибтидоӣ, миёна ва олии касбӣ;
- 4) тарбияи ҳарбию ватандӯстӣ;
- 5) аз рӯи ихтисосҳои дар қайди ҳарбибуда оmodа намудани сарбозон, сержантҳо ва старшинаҳо мувофиқи роҳхатҳои дахлдори комиссариатҳои ҳарбӣ.

2. Ба таври ҳатмӣ ба хизмати ҳарбӣ оmodа кардани шаҳрванд метавонад дар рафти ҷамъомадҳои ҳарбӣ сурат гирад.

3. Ба таври ихтиёрӣ ба хизмати ҳарбӣ оmodасозии шаҳрванд инҳоро дар бар мегирад:

- 1) машғул шудан бо намудҳои варзиши ҳарбию амалӣ;
- 2) аз худ кардани ихтисос аз рӯи бақайдгирии ҳарбӣ;
- 3) таҳсил дар муассисаҳои таълимии таҳсилоти миёнаи умумӣ бо барномаи иловагии таълимие, ки мақсади он тайёрии ҳарбии шаҳрвандони ноболиғ мебошад;
- 4) таҳсили донишҷӯён аз рӯи барномаи оmodасозии афсарони эҳтиёт дар кафедраҳои ҳарбии назди муассисаҳои таълимии давлатии таҳсилоти олии касбӣ.

4. Ба таври ҳатмӣ ва ихтиёрӣ оmodасозии шаҳрвандон ба хизмати ҳарбӣ мутобиқи Қонуни мазкур анҷом дода мешавад.

Моддаи 20. Муоинаи тиббӣ, ташҳис ва гузаронидани чорабиниҳои таъобатию солимгардонӣ

1. Шаҳрванд ҳангоми ба қайди ибтидоии ҳарбӣ гузошта шудан, даъват (дохил) шудан ба хизмати ҳарбӣ ҳатман аз муоинаи тиббии табибони ҷарроҳ, бемориҳои дарунӣ, асаб, рӯҳӣ, чашм, гӯшу гулӯю бинӣ, дандон, сироятӣ, инчунин силшинос, нарколог ва ихтисосҳои дигар бо тартиби муқаррарнамудаи мақоми ваколатдор дар соҳаи тандурустӣ ва Вазорати мудофияи Ҷумҳурии Тоҷикистон мегузарад.

2. Аз рӯи натиҷаҳои муоинаи тиббӣ хулосаҳои зерин қабул карда мешаванд:

- 1) қобил будан ба хизмати ҳарбӣ;
- 2) қобил будан ба хизмати ҳарбӣ бо маҳдудиятҳои ҷузъӣ;
- 3) муваққатан ғайриқобил доништан ба хизмати ҳарбӣ;
- 4) ғайриқобил доништан ба хизмати ҳарбӣ.

3. Агар комиссияи тиббии даъватии назди комиссариати ҳарбӣ дар бораи қобил ба хизмати ҳарбӣ будани шаҳрванд хулоса бароварда натавонад, комиссияи мазкур ўро ҳатман барои муоинаи тиббии амбулаторӣ ё статсионарӣ ба муассисаи тиббии

воқеъ дар худуди Вилояти Мухтори Кӯҳистони Бадахшон, вилоят, шаҳри Душанбе, шаҳр ва ноҳияи ҷойи истиқомати ин шаҳрванд равон мекунад.

4. Маблағгузори муоинаи тиббии шаҳрвандон ва табобату солимгардонии онҳо вобаста ба иҷрои уҳдадорихои ҳарбӣ бо тартиби муқаррарнамудаи Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон аз ҳисоби маблағҳои дар бучети давлатӣ пешбинигардида сурат мегирад.

Моддаи 21. Тарбияи ҳарбию ватандӯстӣ

1. Мақомоти иҷроияи марказии ҳокимияти давлатӣ, мақомоти иҷроияи маҳаллии ҳокимияти давлатӣ, мақомоти худидоракунии шаҳрак ва деҳот якҷоя бо Вазорати мудофияи Ҷумҳурии Тоҷикистон, мақомоти давлатие, ки дар онҳо мутобиқи Қонуни мазкур хизмати ҳарбӣ пешбинӣ шудааст, инчунин шахсони мансабдори мақомоти давлатӣ, корхона, муассиса ва ташкилотҳо, сарфи назар аз шакли моликият ва ташкилию ҳуқуқӣ, уҳдадоранд доир ба тарбияи ҳарбию ватандӯстии шаҳрвандон мунтазам кор баранд.

2. Шаҳрвандоне, ки бо тартиби муқарраргардида дараҷаи якуми варзишӣ ё аз рӯи навъи варзиш унвони варзишӣ доранд, ҳангоми даъват (дохил) шудан ба хизмати ҳарбӣ дар интихоби навъу намуди кӯшун аз рӯи омодагии варзишии худ ва талаботи воқеъ ба он ҳуқуқи афзалиятнок доранд.

3. Маблағгузори чорабиниҳои тарбияи ҳарбию ватандӯстӣ ва машғулиятҳо аз рӯи навъҳои варзиш аз ҳисоби маблағҳои бучети давлатӣ ва маблағҳои дигаре, ки қонунгузори Ҷумҳурии Тоҷикистон манъ накардааст, анҷом дода мешавад.

Моддаи 22. Аз худ кардани ихтисоси қайди ҳарбӣ

1. Шаҳрвандон метавонанд ихтисосҳои қайди ҳарбию ҳангоми ба синни 17 расидан аз рӯи ихтисосҳои сарбозон ва сержантон аз худ намоянд.

2. Шаҳрванде, ки ихтисоси мураккаби қайди ҳарбию аз худ кардааст, ҳуқуқ дорад ҳангоми даъват (дохил) шудан ба хизмати ҳарбӣ навъи кӯшунро барои адои хизмат мувофиқи ихтисоси азхудкардааш интихоб намояд.

3. Номгӯи ихтисосҳои қайди ҳарбӣ, аз ҷумла ихтисосҳои мураккаб, аз тарафи Вазорати мудофияи Ҷумҳурии Тоҷикистон тасдиқ карда мешавад.

4. Дар таълимгоҳҳои Ташкилоти ҷамъиятии мададгори мудофияи Ҷумҳурии Тоҷикистон таҳсил намудани шаҳрвандоне, ки онҳоро комиссариатҳои ҳарбии шаҳру ноҳияҳо барои оmodасозии мутахассисон равон кардаанд, ҳатмӣ мебошад.

5. Маблағгузори чорабиниҳои оmodасозии шаҳрвандон барои аз худ кардани ихтисосҳо аз рӯи қайди ҳарбӣ аз ҳисоби маблағҳои бучети давлатӣ ва маблағҳои дигаре, ки қонунгузори Ҷумҳурии Тоҷикистон манъ накардааст, анҷом дода мешавад.

Моддаи 23. Гирифтани дониши зарурӣ дар соҳаи мудофия

Гирифтани дониши зарурӣ оид ба мудофияи давлат, уҳдадорихои ҳарбии шаҳрвандон, инчунин соҳиб шудани таълимгирандагон ба малакаи мудофияи граждани дар стандартҳои таълимии давлатии таҳсилоти умумӣ ва таҳсилоти миёнаи касбӣ пешбинӣ карда мешаванд.

Моддаи 24. Тайёрии ҳарбӣ дар муассисаҳои таълимии таҳсилоти миёнаи умумӣ, муассисаҳои таълимии таҳсилоти ибтидоӣ ва миёнаи касбӣ

1. Тайёрии ҳарбӣ дар муассисаҳои таълимии таҳсилоти миёнаи умумӣ, муассисаҳои таълимии таҳсилоти ибтидоӣ ва миёнаи касбӣ мутобиқи қонунгузориҳои Ҷумҳурии Тоҷикистон бо хонандагону донишҷӯёни ҷинси мард дар давоми 2 соли охири таҳсил ҳатман бо гузаронидани ҷамъомади таълимии ҳарбӣ на камтар аз як маротиба дар анҷоми соли охири таҳсил сураат мегирад.

2. Тайёрии ҳарбии хонандагону донишҷӯён аз тарафи роҳбарони ҳарбӣ - омӯзгорони муассисаҳои таълимии зикршуда гузаронида мешавад.

3. Нақша ва барномаҳои таълимии тайёрии ҳарбиро Вазорати маориф ва илми Ҷумҳурии Тоҷикистон таҳия намуда, барои тасдиқ ба Вазорати мудофияи Ҷумҳурии Тоҷикистон пешниҳод менамояд.

4. Маблағгузориҳои тайёрии ҳарбии хонандагону донишҷӯён аз ҳисоби маблағҳои бучети давлатӣ ва маблағҳои дигаре, ки қонунгузориҳои Ҷумҳурии Тоҷикистон манъ накардааст, анҷом дода мешавад.

Моддаи 25. Таҳсил дар муассисаҳои таълимии давлатии ҳарбии таҳсилоти миёна ва олии касбӣ

1. Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон метавонад дар сохтори Вазорати мудофияи Ҷумҳурии Тоҷикистон ва мақомоти дигари давлатие, ки дар онҳо мутобиқи Қонуни мазкур хизмати ҳарбӣ пешбинӣ гардидааст, муассисаҳои таълимии давлатии ҳарбии таҳсилоти миёнаи касбии дорои барномаи таълимиро, ки мақсади онҳо тайёрии ҳарбии шаҳрвандони ноболиғи ҷинси мард мебошад, таъсис диҳад.

2. Шаҳрванди ноболиғи ҷинси мард - ятим ё бепарасторе, ки дар муассисаҳои таълимии зикргардида хоҳиши таҳсил намуданро дорад, аз рӯи натиҷаҳои суҳбат ва муоинаи тиббӣ ба ин муассисаҳо бе имтиҳон қабул карда мешавад.

3. Шаҳрванде, ки муассисаҳои таълимии давлатии ҳарбии таҳсилоти миёнаи касбиро хатм кардааст, ҳуқуқи аз рӯи натиҷаҳои суҳбат ва муоинаи тиббӣ ба муассисаҳои таълимии давлатии ҳарбии таҳсилоти олии касбӣ (ба истиснои мақомоти амнияти миллӣ) бе имтиҳон дохил шуданро дорад.

Моддаи 26. Таҳсили шаҳрвандон аз рӯи барномаҳои омодаسازیи афсарони эҳтиёт дар кафедраҳои ҳарбии назди муассисаҳои таълимии давлатии таҳсилоти олии касбӣ

1. Шаҳрванде, ки дар шӯъбаи рӯзонаи муассисаи таълимии давлатии таҳсилоти олии касбӣ таҳсил намуда, қобили хизмати ҳарбӣ буда, ба талаботи муқарраргардида ҷавобгӯ аст, ҳуқуқ дорад таҳсили ҳарбиро аз рӯи барномаи омодаسازیи афсарони эҳтиёт дар кафедраи ҳарбии ин муассисаи таълимӣ ба шарте гузарад, ки то лаҳзаи хатм намудани муассисаҳои таълимии мазкур ба синни 27 нарасад.

2. Таҳсили шаҳрванд аз рӯи барномаҳои омодаسازیи афсарони эҳтиёт дар кафедраҳои ҳарбии назди муассисаҳои таълимии давлатии таҳсилоти олии касбӣ амалӣ карда мешавад.

3. Барномаи омодаسازیи афсарони эҳтиёт дар кафедраҳои ҳарбии назди муассисаҳои таълимии давлатии таҳсилоти олии касбӣ аз ҷониби Вазорати маориф ва

илми Ҷумҳурии Тоҷикистон дар мувофиқа бо Вазорати мудофиаи Ҷумҳурии Тоҷикистон тасдиқ карда мешавад.

4. Номгӯи муассисаҳои таълимии давлатии таҳсилоти олии касбӣ, ки дар сохтори онҳо кафедраҳои (факултаҳои) ҳарбӣ амал менамоянд, аз ҷониби Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон тасдиқ карда мешавад. Низомномаи оmodасозии афсарони эҳтиёт барои Қувваҳои Мусаллаҳи Ҷумҳурии Тоҷикистонро вазири мудофиаи Ҷумҳурии Тоҷикистон дар мувофиқа бо вазири маориф ва илми Ҷумҳурии Тоҷикистон тасдиқ мекунад.

5. Дар барномаҳои оmodасозии афсарони эҳтиёт таҳсилоти ҳарбии шаҳрвандони ҷинси зан пешбинӣ шуда метавонад.

6. Муассисаҳои таълимии давлатии таҳсилоти олии касбӣ кафедраи ҳарбиро бо бинои зарурӣ таъмин намуда, инчунин бо мусоидати Вазорати мудофиаи Ҷумҳурии Тоҷикистон заминаи зарурии таълимию моддӣ фароҳам меоранд.

7. Вазорати мудофиаи Ҷумҳурии Тоҷикистон кафедраҳои ҳарбиро бо омӯзгорон таъмин намуда, тайёрии ҳарбии донишҷӯёнро назорат менамояд.

Моддаи 27. Тартиби оmodасозии шаҳрвандон ба хизмати ҳарбӣ

Вазорати мудофиаи Ҷумҳурии Тоҷикистон ва мақомоти давлатие, ки дар онҳо мутобиқи Қонуни мазкур хизмати ҳарбӣ пешбинӣ шудааст, дар оmodасозии шаҳрвандон ба хизмати ҳарбӣ корҳои зеринро ба роҳ мемонанд:

1) номгӯи ихтисосҳо аз рӯи қайди ҳарбӣ ва навъҳои варзиши ҳарбию амалиро таҳия мекунанд;

2) яқоя бо Вазорати тандурустӣ ва ҳифзи иҷтимоии аҳолии Ҷумҳурии Тоҷикистон талабот нисбат ба вазъи саломатии шаҳрвандони ба хизмати ҳарбӣ даъватшаванда (дохилшаванда) ва дар хизмати ҳарбибударо таҳия менамоянд;

3) дар таҳияи стандартҳои давлатии таълимӣ, барнома ва равиши оmodасозии шаҳрвандон ба хизмати ҳарбӣ иштирок мекунанд;

4) дар таъсис, маблағгузорӣ ва таъминоти моддию техникаи кафедраҳои ҳарбии назди муассисаҳои таълимии давлатии таҳсилоти олии касбӣ, инчунин муассисаю ташкилотҳои, ки шаҳрвандонро дар асоси шартнома ба хизмати ҳарбӣ оmodа мекунанд, иштирок менамоянд.

Моддаи 28. Гузаронидани омӯзиши пешадаъватӣ ва оmodа намудани шаҳрвандони синни даъватӣ

1. Шаҳрвандони синни даъватӣ дар асоси қарори раисони шаҳру ноҳияҳо бо мақсади омӯзиш бо тартиби муқаррарнамудаи Вазорати мудофиаи Ҷумҳурии Тоҷикистон то оғози даъвати шаҳрвандон ба хизмати ҳарбӣ ба комиссариати ҳарбии маҳалли истиқомат даъват карда мешаванд.

2. Шаҳрванди синни даъватӣ дар ҳолати ҳозир нашудан тибқи даъватномаи комиссариати ҳарбӣ ба чорабиниҳои дар қисми 1 моддаи мазкур пешбинишуда мутобиқи қонунгузори Ҷумҳурии Тоҷикистон ба ҷавобгарӣ кашида мешавад.

БОБИ 5. ДАЪВАТИ ШАҲРВАНДОН БА ХИЗМАТИ ҲАРИИ ҲАТМИИ МУҲЛАТНОК

Моддаи 29. Шаҳрвандоне, ки ба хизмати ҳарбии ҳатмии муҳлатнок даъват карда мешаванд

1. Шаҳрвандони чинси марди аз 18 то 27-солаи дар қайди ҳарбӣ қарордошта ё шаҳрвандоне, ки уҳдадоранд дар қайди ҳарбӣ бошанд ва барои ба таъхир гузоштани муҳлати даъват ё озод шудан аз даъват ба хизмати ҳарбии ҳатмии муҳлатнок ҳуқуқ надоранд, ба хизмати ҳарбӣ ба Қувваҳои Мусаллаҳи Ҷумҳурии Тоҷикистон, кӯшунҳо ва воҳидҳои дигари ҳарбӣ, ки мутобиқи Қонуни мазкур дар онҳо хизмати ҳарбӣ пешбинӣ гардидааст, дар вазифаҳои сарбозон ва сержантҳо даъват карда мешаванд.

2. Шаҳрвандони чинси марди то 27-сола, ки хизмати ҳарбиро адо накардаанду кафедраҳои ҳарбиро дар назди муассисаҳои таълимии давлатии таҳсилоти олии касбӣ хатм намудаанд ва бо гирифтани рутбаи ҳарбии афсарӣ ба ҳайати эҳтиёти Қувваҳои Мусаллаҳи Ҷумҳурии Тоҷикистон шомил карда шудаанд, аз ҷониби Вазорати мудофияи Ҷумҳурии Тоҷикистон ба хизмати ҳарбии ҳатмии муҳлатнок даъват карда мешаванд.

Моддаи 30. Асосҳои барои озод кардани шаҳрвандон аз даъват ба хизмати ҳарбӣ

1. Аз даъват ба хизмати ҳарбӣ шаҳрвандони зерин озод карда мешаванд:

1) онҳое, ки бинобар вазъи саломатӣ ғайриқобили хизмати ҳарбӣ доништа шудаанд;

2) онҳое, ки хизмати ҳарбӣ ё хизмати ҳарбиро дар ҳайати захираҳои давлати сафарбарӣ адо намуда истодаанд ё адо кардаанд;

3) онҳое, ки хизмати ҳарбӣ ё намуди дигари хизмати ба хизмати ҳарбӣ баробаркардашударо дар давлати дигар адо мекунанд ё адо кардаанд;

4) онҳое, ки барои содир кардани ҷиноят бо ҳукми суд ба ҷазои аз озодӣ маҳрум сохтан маҳкум шудаанд.

2. Шаҳрвандони зерин ҳуқуқ доранд аз даъват ба хизмати ҳарбӣ озод карда шаванд:

1) онҳое, ки падар (модар) ё бародар (хоҳар)-ашон ҳангоми адои хизмати ҳарбии ҳатмии муҳлатнок ё ба таври ихтиёрӣ дар вазифаҳои сарбозон, сержантҳо, прапоршикҳо ва афсарон ва ё дар давраи гузаштани ҷамъомадҳои ҳарбӣ ҳалок шудаанд ё вафот кардаанд, ё ин ки маъюби гурӯҳҳои I ва II гардидаанд;

2) онҳое, ки дар оила писар (писархонд)-и ягона мебошанд;

3) онҳое, ки унвони илмӣ номзади илм, доктори фалсафа (PhD) - доктор аз рӯи ихтисос, доктори илм ё доктори ҳабилитатро доранд.

Моддаи 31. Асосҳои барои ба таъхир гузоштани муҳлати даъват ба хизмати ҳарбӣ

1. Даъвати шаҳрвандон ба хизмати ҳарбӣ бо асосҳои зерин ба таъхир гузошта мешавад:

1) муваққатан ғайриқобили хизмати ҳарбӣ доништа шудан бинобар вазъи саломатӣ - ба муҳлати то 6 моҳ;

2) нигоҳубини узви оилаи ба кумаки дигар кас эҳтиёҷдошта, ки таҳти таъминоти пурраи давлат қарор надорад, дар сурати набудани шахсони дигаре, ки дар асоси қонун уҳдадоранд ба аъзои зикргардидаи оила ғамхорӣ намуда, онҳоро таъмин кунанд (ба кумак ва нигоҳубини каси дигар эҳтиёҷдошта он аъзои оила ҳисобида мешаванд, ки ба синни нафақа расидаанд ё маъюби гурӯҳи I ё II мебошанд, инчунин он аъзои оила, ки ба синни 18 нарасидаанд);

3) таҳсил дар муассисаҳои таълимии таҳсилоти миёнаи умумӣ, ибтидоӣ ва миёнаи касбӣ - то хатми муассисаҳои таълимии мазкур;

4) тарбияи кӯдаки аз модар маҳруммонда;

5) оғоз карда шудани парвандаи чиноятӣ - то қабули қарори дахлдор;

6) адои ҷазои чиноятӣ дар намуди корҳои ҳатмӣ, корҳои ислоҳӣ ва ё маҳдуд кардани озодӣ.

2. Ба ғайр аз асосҳои дар қисми 1 моддаи мазкур зикргардида барои ба таъхир гузоштани муҳлати даъват ба хизмати ҳарбӣ шаҳрвандони зерин ҳуқуқ доранд:

1) даъватшавандае, ки модараш ғайр аз ӯ ду ва зиёда фарзанди ноболиғ дошта, онҳоро бе ҳамсар тарбия менамояд - то ба балоғат расидани фарзанди (писари) дигар;

2) онҳое, ки вакили Маҷлиси Маҳаллии Вакилони халқ интихоб шудаанд - дар давоми муҳлати ваколат;

3) онҳое, ки дар шубҳаҳои рӯзонаи муассисаҳои таълимии таҳсилоти олии касбӣ барои дарёфти таҳассуси дараҷаи бакалавр ва мутахассис бори аввал таҳсил менамоянд - дар давраи таҳсил;

4) омӯзгороне, ки таҳсилоти олии омӯзгорӣ дошта, дар вазифаи омӯзгори муассисаҳои таълимии таҳсилоти умумии деҳот кор мекунанд - дар давраи иҷрои ин кор;

5) онҳое, ки таҳсилоти олии тиббӣ дошта, дар муассисаҳои таълимӣ ё тиббии деҳот кор мекунанд - дар давраи иҷрои ин кор;

6) онҳое, ки ду ва зиёда фарзанд доранд.

Моддаи 32. Даъвати шаҳрвандон ба хизмати ҳарбии ҳатмии муҳлатнок

Даъвати шаҳрвандон ба хизмати ҳарбии ҳатмии муҳлатнок дар 1 сол ду маротиба аз 1 апрел то 31 май ва аз 1 октябр то 30 ноябр дар асоси Фармони Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон, ки тавассути воситаҳои ахбори омма на дертар аз 1 моҳ пеш аз даъват эълон мегардад, анҷом дода мешавад.

Моддаи 33. Комиссияи даъвати ҷумҳуриявӣ, комиссияҳои даъвати Вилояти Мухтори Кӯҳистони Бадахшон, вилоятҳо, шаҳри Душанбе ва шаҳру ноҳияҳо

1. Барои ташкил ва гузаронидани даъвати шаҳрвандон ба хизмати ҳарбӣ дар ҷумҳурӣ бо қарори Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон комиссияи даъвати ҷумҳуриявӣ ва бо қарори раисони Вилояти Мухтори Кӯҳистони Бадахшон, вилоятҳо, шаҳри Душанбе ва шаҳру ноҳияҳо комиссияҳои даъвати Вилояти Мухтори Кӯҳистони Бадахшон, вилоятҳо, шаҳри Душанбе ва шаҳру ноҳияҳо таъсис дода мешаванд.

2. Ба ҳайати комиссияҳои даъватӣ мувофиқан намояндагони вазорату идораҳои дахлдор, мақомоти иҷроияи маҳаллии ҳокимияти давлатӣ ва комиссариатҳои ҳарбӣ дохил карда мешаванд.

3. Ваколатҳои раис ва ҳайати комиссияи даъвати ҷумҳуриявӣ, ҳуқуқу уҳдадорӣ ва тартиби кори онҳоро низомномаи комиссияи даъвати ҷумҳуриявии шаҳрвандон ба хизмати ҳарбӣ, ки бо қарори Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон тасдиқ мегардад, муайян мекунад. Фаъолияти комиссияи даъвати Вилояти Мухтори Кӯҳистони Бадахшон, вилоятҳо, шаҳри Душанбе ва шаҳру ноҳияҳо дар асоси қарори раиси Вилояти Мухтори Кӯҳистони Бадахшон, вилоятҳо, шаҳри Душанбе ва шаҳру ноҳияҳо ба роҳ монда мешавад.

Моддаи 34. Ташкил намудан ва гузаронидани даъвати шаҳрвандон ба хизмати ҳарбии ҳатмии муҳлатнок

1. Даъвати шаҳрвандонро ба хизмати ҳарбии ҳатмии муҳлатнок раиси шаҳр ё ноҳия яққоя бо комиссари ҳарбии шаҳр ё ноҳия ташкил мекунад ва мегузаронанд.

2. Барои даъвати шаҳрвандон ба хизмати ҳарбии ҳатмии муҳлатнок чорабиниҳои зерин гузаронида мешаванд:

- 1) таъсис ва ташкили фаъолияти комиссияи даъватӣ;
- 2) таъмини ҳозиршавии даъватшавандагон барои гузаштан аз комиссияи даъватӣ;
- 3) гузаронидани муоинаи тиббӣ;
- 4) таъмини ҳозиршавии даъватшавандагон ба комиссариатҳои ҳарбӣ барои фиристодан ба нуктаҳои ҷамъшавии даъватшавандагон;
- 5) фиристодан ба маҳалли адои хизмати ҳарбӣ.

3. Барои ташкил ва гузаронидани даъвати шаҳрвандон ба хизмати ҳарбӣ раисони шаҳру ноҳияҳо, комиссарони ҳарбӣ ва аъзои комиссияи даъватӣ масъул мебошанд.

4. Тартиби даъвати шаҳрвандон ба хизмати ҳарбӣ бо Қонуни мазкур ва низомномаи тартиби даъвати шаҳрвандон ба хизмати ҳарбӣ, ки аз ҷониби Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон тасдиқ мегардад, муайян карда мешавад.

Моддаи 35. Уҳдадорҳои шаҳрвандоне, ки бояд ба хизмати ҳарбии ҳатмии муҳлатнок даъват шаванд

1. Даъватшаванда уҳдадор аст бо даъвати комиссариати ҳарбӣ ба муоинаи тиббӣ, комиссияи даъватӣ ё барои фиристодан ба қисми ҳарбӣ бо мақсади адои хизмати ҳарбии ҳатмии муҳлатнок ҳозир шавад ва дар комиссариати ҳарбӣ то сафарбар шудан ба маҳалли адои хизмати ҳарбӣ қарор гирад.

2. Падар ё модари шаҳрванде, ки бояд ба хизмати ҳарбии ҳатмии муҳлатнок даъват шавад ва ё шахсони онҳоро ивазкунанда уҳдадоранд даъватномаи комиссариати ҳарбиро бо гузоштани имзо қабул намоянд ва ба шаҳрванди ба хизмати ҳарбӣ даъватшаванда расонанд.

3. Даъватномаро ба шаҳрванд кормандони комиссариати ҳарбии ҷойи истиқомат, кор ё таҳсили шаҳрванд ба воситаи роҳбарон, шахсони масъули дигари корхона, муассиса ва ташкилотҳо, сарфи назар аз шакли моликият ва ташкилию ҳуқуқӣ, инчунин шахсони мансабдоре, ки барои кори баҳисобгирии ҳарбии мақомоти

худидоракунии шаҳрак ва деҳот, роҳбарони мақомоти худфаъолияти ҷамъиятӣ (шӯрои маҳалла, кумитаи маҳалла, кумитаи манзил ва ба мисли инҳо) масъуланд, месупоранд. Дар даъватнома бояд оқибатҳои ҳуқуқии аз тарафи шаҳрванд иҷро нагардидани талаботи ба зиммаи ӯ гузошташуда дарҷ шаванд.

4. Шаҳрванд уҳдадор аст барои иҷрои уҳдадории ҳарбӣ ва адои хизмати ҳарбӣ тибқи даъват (даъватнома)-и комиссариати ҳарбӣ дар муҳлати муайянгардида ба комиссариати ҳарбӣ ҳозир шавад.

5. Дар сурати саркашӣ кардани даъватшаванда аз гирифтани даъватнома ва ё бе сабабҳои узрнок ҳозир нашудани даъватшаванда дар муҳлати муайяннамудаи даъватнома, даъватшаванда тибқи талаботи қонунгузории Ҷумҳурии Тоҷикистон ба ҷавобгарӣ кашида мешавад.

6. Шаҳрвандони ҷинси мард, ки баъди хатми муассисаи таълимии давлатии таҳсилоти олии касбӣ ба ҳайати эҳтиёт бо гирифтани рутбаи ҳарбии афсарӣ дохил шудаанд, уҳдадоранд аз рӯи даъватномаи комиссариати ҳарбӣ барои гузаштани муоинаи тиббӣ чиҳати қабули қарор оид ба даъват ба хизмати ҳарбӣ ва гирифтани амрномаи Вазорати мудофияи Ҷумҳурии Тоҷикистон барои рафтан ба маҳалли хизмати ҳарбӣ ҳозир шаванд.

7. Сабабҳои узрнокӣ ҳозир нашудани даъватшаванда тибқи даъватнома ба комиссариати ҳарбӣ инҳоянд:

1) беморӣ ё маъҷубии шаҳрванд, ки боиси корношоямии ӯ гардидааст;

2) бемории вазнин ё вафоти падар, модар, падархонд, модархонд, зан, фарзанд, бародар, хоҳар, бобо, бибии шаҳрванд;

3) офати табиӣ ё ҳолатҳои дигари ба иродаи даъватшаванда вобастанабуд, ки ба ӯ имконияти дар муҳлати муайянкардаи комиссариати ҳарбӣ ҳозир шуданро наододааст;

4) ҳолатҳои дигаре, ки аз ҷониби комиссияи даъватӣ ё суд сабабҳои узрнок эътироф шудаанд.

8. Дар сурати мувофиқи даъватномаи комиссариати ҳарбӣ бо сабабҳои узрнок ҳозир нашудани даъватшаванда ба чорабиниҳои алоқаманд бо даъват ба хизмати ҳарбӣ, ӯ бояд дар муддати 10 рӯз аз лаҳзаи гирифтани даъватнома ба комиссариати ҳарбӣ дар ин бора ҳуҷҷатҳои тасдиқкунандаро пешниҳод намояд.

Моддаи 36. Даъват ба хизмати ҳарбӣ ҳангоми сафарбарӣ, дар ҳолати ҷангӣ ва таълими умумии ҳарбии шаҳрвандон

1. Тартиби даъвати шаҳрвандон ба хизмати ҳарбӣ ҳангоми сафарбарӣ ва ҳолати ҷангӣ бо қонунгузории Ҷумҳурии Тоҷикистон муқаррар карда мешавад.

2. Бо мақсади омодагии шумораи зарурии шаҳрвандон барои пурра намудани Қувваҳои Мусаллаҳи Ҷумҳурии Тоҷикистон, кӯшунҳо ва воҳидҳои дигари ҳарбӣ дар ҳолати ҷангӣ бо қарори Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон таълими умумии хатмии ҳарбӣ ҷорӣ карда мешавад:

1) барои мардон - аз 16 то 55-сола;

2) барои занон - аз 18 то 45-солаи бекӯдак ё онҳое, ки кӯдаки аз 8-сола калон доранд.

3. Таълими умумии ҳатмии ҳарбии шаҳрвандон дар ҷойи кор ё таҳсил бе ҷудошавӣ ва озод шудан аз ҷойи кор ё таҳсил анҷом дода мешавад.

Моддаи 37. Хизмати ҳарбӣ дар ҳайати захираҳои даъвати сафарбарӣ

1. Шаҳрванди қобил ба хизмати ҳатмии ҳарбӣ, ки ҳуқуқи озод шудан ё ба таъхир гузоштани муҳлати даъват ба хизмати ҳарбиро надорад, метавонад ба таври ихтиёрӣ бо супоридани маблағ ба суратҳисоби махсус хизмати ҳарбиро дар ҳайати захираҳои даъвати сафарбарӣ адо намояд.

2. Хизмати ҳарбӣ дар ҳайати захираҳои даъвати сафарбарӣ бо гузаштани ҷамъомади якмоҳа гузаронида мешавад. Шаҳрванд пас аз адои хизмати ҳарбӣ дар ҳайати захираҳои даъвати сафарбарӣ ба хизмати ҳарбии ҳатмӣ даъват карда намешавад.

3. Шаҳрвандони аз 18 то 27-сола, ки дар ҳайати захираҳои даъвати сафарбарӣ ба хизмати ҳарбӣ дохил шудаанд, ба ҳайати эҳтиёти Қувваҳои Мусаллаҳи Ҷумҳурии Тоҷикистон гузаронида шуда, дар давраи сафарбарӣ ва ҳолати ҷангӣ ба хизмати ҳарбии ҳатмӣ даъват карда мешаванд.

4. Андозаи маблағ, тартиби супоридани он ва адои хизмати ҳарбӣ дар ҳайати захираҳои даъвати сафарбариро Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон муқаррар менамояд.

БОБИ 6. БА ХИЗМАТИ ҲАРБӢ ДОХИЛ ШУДАНИ ШАҲРВАНДОН

Моддаи 38. Бо тартиби ихтиёрӣ ба хизмати ҳарбӣ дохил шудани шаҳрвандон

1. Шаҳрвандони ҷинси марди аз 18 то 35-сола ва шаҳрвандони ҷинси зани аз 20 то 35-сола метавонанд бо тартиби ихтиёрӣ ба хизмати ҳарбӣ дохил шаванд ва хизмати ҳарбиро то расидан ба синни ниҳоии дар хизмати ҳарбӣ будани онҳо, ки моддаи 52 Қонуни мазкур муқаррар намудааст, адо намоянд, ба истиснои ҳолатҳое, ки онҳо мутобиқи Қонуни мазкур ва низомномаи тартиби адои хизмати ҳарбӣ пеш аз муҳлат аз хизмати ҳарбӣ озод карда мешаванд.

2. Тартиби интихоби номзадҳо барои ихтиёран ба хизмати ҳарбӣ дохил шудан аз ҷониби вазири мудофияи Ҷумҳурии Тоҷикистон, роҳбарони мақомоти давлатие, ки дар онҳо мутобиқи Қонуни мазкур хизмати ҳарбӣ пешбинӣ гардидааст, муайян карда мешавад.

3. Ҳолатҳое, ки барои бо тартиби ихтиёрӣ дохил шудан ба хизмати ҳарбӣ монё мегарданд, инҳоянд:

1) мавҷуд набудани вазифаҳои холии ҳарбӣ дар қисмҳои ҳарбӣ, муассисаю ташкилотҳои Қувваҳои Мусаллаҳи Ҷумҳурии Тоҷикистон, қўшунҳо ва воҳидҳои дигари ҳарбӣ;

2) мутобиқати нопурраи шаҳрванд ба талаботе, ки мутобиқи Қонуни мазкур ба шаҳрвандони бо тартиби ихтиёрӣ ба хизмати ҳарбӣ дохилшаванда пешниҳод шудаанд;

3) бо ҳукми суд маҳкум шудани шаҳрванд;

4) мавҷудияти шаҳрвандии давлати дигар;

5) мавҷудияти беморие, ки барои иҷрои уҳдадорихои хизмати ҳарбӣ монеа мегардад;

6) пешниҳоди маълумоти ошкоро бардурӯғ ё ҳуччатҳои қалбақӣ дар бораи худ ё ҳешовандони наздики худ;

7) аз ҷониби мақомоти дахлдор ба шахрванд надодани рухсат ба сирри давлатӣ;

8) адо накардани хизмати ҳарбии ҳатмии муҳлатнок (ба истиснои хатмкунандагони муассисаҳои таълимии давлатии таҳсилоти олии ҳарбӣ, шахрвандони дар қисми 2 моддаи 29 Қонуни мазкур зикршуда ва онҳое, ки тибқи Қонуни мазкур аз даъват ба хизмати ҳарбӣ озод мебошанд);

9) доштани кӯдаки то 3-сола барои шахрвандони ҷинси зан.

4. Хизматчиёни ҳарбие, ки тибқи бандҳои 4), 5), 6), 7), 8) ва 9) қисми 1 моддаи 54 Қонуни мазкур аз хизмати ҳарбӣ озод шудаанд, дар замони осоишта тақрибан ба хизмати ҳарбӣ дохил шуда наметавонанд.

Моддаи 39. Ба муассисаҳои таълимии давлатии ҳарбии таҳсилоти олии касбӣ дохил шудани шахрвандон

1. Шахрванде, ки хизмати ҳарбиро адо накардааст, ҳуқуқ дорад ба муассисаҳои таълимии давлатии ҳарбии таҳсилоти миёна ва олии касбӣ пас аз гирифтани ҳуҷҷати тасдиқкунандаи таҳсилоти миёнаи умумӣ ё касбӣ то ба синни 21 расидан дохил шавад.

2. Шахрванде, ки хизмати ҳарбиро адо мекунад ё адо кардааст, ҳуқуқ дорад ба муассисаҳои таълимии давлатии ҳарбии таҳсилоти олии касбӣ то ба синни 25 расидан дохил шавад.

3. Хизматчиёни ҳарбие, ки хизмати ҳарбии ҳатмии муҳлатнокро ба таври намунавӣ адо менамоянд, ҳуқуқ доранд пас аз ба итмом расидани 12 моҳи хизмати ҳарбӣ ба муассисаҳои таълимии давлатии ҳарбии таҳсилоти олии касбӣ дохил шаванд.

4. Хизматчиҳои ҳарбӣ (курсанте), ки рутбаи ҳарбии афсарӣ надорад ва ба муассисаҳои таълимии давлатии ҳарбии таҳсилоти олии касбӣ дохил шудааст, дорои мақоми ҳуқуқии хизматчиҳои ҳарбии адокунандаи хизмати ҳарбии ҳатмии муҳлатнок мебошад.

5. Курсанте (ҷинси мард), ки аз муассисаи таълимии давлатии ҳарбии таҳсилоти олии касбии сохторҳои ҳарбӣ ва мақомоти ҳифзи ҳуқуқи ҷумҳурӣ ва аз давлати хориҷӣ бинобар аз худ накардани нақшаи барномаҳои таълимӣ ё риоя накардани интизом хориҷ шудааст, бо тартиби муқаррарнамудаи вазири мудофияи Ҷумҳурии Тоҷикистон (роҳбари мақомоти давлатие, ки мутобиқи Қонуни мазкур дар онҳо хизмати ҳарбӣ пешбинӣ шудааст) барои гузаштани хизмати ҳарбӣ аз рӯи даъват ба муҳлате, ки пас аз ҳатми он давомнокии хизмати ҳарбии ин хизматчиҳои ҳарбӣ ба муҳлати бо Қонуни мазкур муқарраргаштаи хизмати ҳарбӣ аз рӯи даъват баробар мегардад, фиристода мешавад, агар то лаҳзаи хориҷшавӣ ӯ муҳлати муқарраргардидаи хизмати ҳарбии ҳатмии муҳлатнокро адо накарда бошад ва ҳуқуқи озод шудан аз даъват ба хизмати ҳарбӣ ё ба таъхир гузоштани муҳлати даъват ба хизмати ҳарбиро надошта бошад. Ҳамзамон, давомнокии хизмати ҳарбии ҳатмии муҳлатнок то дохил шудан ба муассисаҳои таълимии давлатии ҳарбии таҳсилоти

олии касбӣ дар ҳаҷми пурра ва давраи таҳсил дар муассисаҳои мазкур аз рӯи ҳисоби 2 моҳи таҳсил баробар ба 1 моҳи хизмати ҳарбии ҳатмии муҳлатнок ҳисоб карда мешавад. Дар сурати хориҷ намудани курсантҳои чинси зан бо асосҳои номбаршуда онҳо бе гузошта шудан ба қайди ҳарбӣ аз хизмати ҳарбӣ озод карда мешаванд ё вобаста ба ихтисос аз рӯи қайди ҳарбии гирифташон ба ҳайати эҳтиёт дохил карда мешаванд.

6. Хизматчиҳои ҳарбие, ки дар ҳолатҳои пешбининамудаи қисми 5 моддаи мазкур аз муассисаи таълимии давлатии ҳарбии таҳсилоти олии касбӣ хориҷ карда шудааст ё муассисаи таълимии номбурдари хатм намуда, ба маҳалли хизмати ҳарбӣ ҳозир нашудааст, мутобиқи қонунгузориҳои Ҷумҳурии Тоҷикистон ба ҷавобгарӣ кашида мешавад.

7. Шаҳрванди хизмати ҳарбии ҳатмии муҳлатнокро адо намуда ба муассисаҳои таълимии давлатии ҳарбии таҳсилоти олии касбӣ дар асоси имтиёзҳои пешбининамудаи санадҳои меъерии ҳуқуқии Ҷумҳурии Тоҷикистон қабул карда мешавад.

Моддаи 40. Талаботе, ки ба шаҳрвандони бо тартиби ихтиёрӣ ба хизмати ҳарбӣ дохилшаванда пешниҳод карда мешаванд

1. Шаҳрванде, ки бо тартиби ихтиёрӣ ба хизмати ҳарбӣ дохил мешавад, мутобиқи низомномаи ташхиси тиббии ҳарбии тасдиқнамудаи Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон бояд аз муоинаи тиббӣ гузарад. Дар асоси натиҷаи муоинаи тиббӣ дар бораи қобил будани шаҳрванд ба хизмати ҳарбӣ қарор қабул карда мешавад.

2. Шаҳрванде, ки ба хизмати ҳарбӣ бо тартиби ихтиёрӣ дохил мешавад, бояд ба талаботи муқарраргардидаи зерин мутобиқ бошад:

- 1) аз рӯи сатҳи таҳсилот;
- 2) аз рӯи сатҳи омодагии касбӣ;
- 3) аз рӯи сифатҳои ахлоқию равонӣ;
- 4) аз рӯи меъёрҳои омодагии ҷисмонӣ.

3. Ба шаҳрванде, ки бо тартиби ихтиёрӣ ба хизмати ҳарбӣ дохил мешавад, аз ҷониби Вазорати мудофияи Ҷумҳурии Тоҷикистон, мақомоти давлатие, ки дар онҳо мутобиқи Қонуни мазкур хизмати ҳарбӣ пешбинӣ шудааст, нишони филизӣ (жетон) дода мешавад.

4. Мутобиқати шаҳрвандони бо тартиби ихтиёрӣ ба хизмати ҳарбӣ дохилшаванда ба талаботи қисми 2 моддаи мазкур бо низомномаи тартиби адои хизмати ҳарбӣ муайян карда мешавад.

БОБИ 7. ХИЗМАТИ ҲАРБӢ

Моддаи 41. Намуд ва хусусиятҳои адои хизмати ҳарбӣ

1. Хизмати ҳарбӣ аз инҳо иборат аст:

- 1) хизмати ҳарбии ҳатмии муҳлатнок:
  - а) дар вазифаҳои сарбозон ва сержантҳо;
  - б) дар вазифаҳои афсарон;

2) хизмати ҳарбии ихтиёрӣ:

- а) дар вазифаҳои прапоршикон;
- б) дар вазифаҳои афсарон;
- в) чинси зан - дар вазифаҳои сарбозон, сержантҳо, прапоршикон ва афсарон;
- г) дар вазифаҳои сержантҳои мақомоти амнияти миллии Ҷумҳурии Тоҷикистон;
- д) курсантҳо ва шунавандагони муассисаҳои таълимии давлатии ҳарбии таҳсилоти миёна ва олии касбӣ;

3) хизмати ҳарбӣ дар ҳайати захираҳои давлати сафарбарӣ дар вазифаҳои сарбозон.

2. Тартиби адои хизмати ҳарбӣ дар замони осоишта бо Қонуни мазкур, низомномаи тартиби адои хизмати ҳарбӣ ва оинномаҳои ҳарбӣ муайян мегардад.

3. Хусусиятҳои адои хизмати ҳарбӣ дар мақомоти дигари давлатие, ки дар онҳо хизмати ҳарбӣ пешбинӣ шудааст, бо санадҳои меъёрии ҳуқуқие, ки фаъолияти онҳоро танзим менамоянд, муайян мегарданд.

4. Хусусиятҳои адои хизмати ҳарбӣ дар давраи сафарбарӣ, ҳолатҳои фавқулода ё ҷангӣ, инчунин дар шароити низоъҳои мусаллаҳона бо қонунгузори Ҷумҳурии Тоҷикистон муайян карда мешаванд.

5. Шаҳрвандоне, ки уҳдадоранд мутобиқи Қонуни мазкур хизмати ҳарбиро адо намоянд, ба синни тодаъватӣ, даъватшавандагон, хизматчиёни ҳарбӣ ва уҳдадорони ҳарбӣ тақсим мешаванд.

Моддаи 42. Иҷрои уҳдадории хизмати ҳарбӣ

1. Бо мақсади танзими муносибатҳои ҳуқуқии вобаста ба иҷрои уҳдадории ҳарбӣ ва адои хизмати ҳарбӣ аз ҷониби шаҳрвандон мафҳуми иҷрои уҳдадории хизмати ҳарбӣ маънои зеринро дорад:

1) иштирок дар амалиёти ҳарбӣ, иҷрои супоришҳо дар шароити вазъияти фавқулода, ҳолати ҷангӣ ё дар шароити низоъҳои мусаллаҳона;

2) иҷрои уҳдадориҳои вазифавӣ тибқи қонунгузорӣ;

3) адо намудани навбатдории ҷангӣ (хизмати ҷангӣ), инчунин хизмат дар дастаи (наряди) гарнизонӣ ва дар ҳайати дастаи (наряди) шабонарӯзӣ;

4) иштирок дар машқҳо ва сафарҳои ҷангӣ;

5) иҷрои фармон, амр ё супоришҳои аз ҷониби командир (сардор) додашуда;

6) дар ҳудуди қисми ҳарбӣ дар давоми вақти хизмати мувофиқи тартиби рӯз муқарраргардида қарор доштан ҳангоми зарурати хизматӣ;

7) дар сафари хизматӣ ё дар табобат будан;

8) ба маҳалҳои хизмат ва табобат сафарбар шудан ва бозгашт аз он ҷойҳо;

9) иштирок дар ҷамъомадҳои ҳарбӣ;

10) дар асирӣ будан (ба истиснои ҳолатҳои ихтиёран ба асорат афтодан), дар ҳолати гаравгон будан ё боздошт қарор доштан;

11) бедарак шудан - то бедарак ғоибшуда эътироф намудани хизматчии ҳарбӣ ё фавтида эълон шудани ӯ бо тартиби муқаррарнамудаи қонун;

12) ҳифзи ҳаёт, саломатӣ ва шаъну шарафи шахс;

13) расондани кумак ба мақомоти ҳифзи ҳуқуқ дар таъмини қонуният ва тартиботи ҳуқуқӣ;

14) амалҳои дигари хизматчии ҳарбӣ, ки аз ҷониби суд ба манфиати ҷамъият ва давлат содиршуда ҳисобида шудаанд.

2. Ҳангоми иҷрои уҳдадорихои хизмати ҳарбӣ хизматчии ҳарбӣ, инчунин шаҳрванде, ки ҷамъомади ҳарбиро гузашта истодааст, ҳалокшуда (фавтида), маъюбшуда (захмдор), контузиягирифта ё беморшуда ҳисоб карда намешавад, агар ӯ:

1) берун аз ҳудуди қисми ҳарбӣ дар истироҳат, руҳсатӣ ё ҷавоб гирифта бошад, ба истиснои ҳолатҳое, ки дар бандҳои 8), 10),

12), 13) ва 14) қисми 1 моддаи мазкур пешбинӣ шудаанд;

2) аз ҳудуди қисми ҳарбӣ ё аз ҷойи хизмат худсарона берун баромада бошад, ба истиснои ҳолатҳое, ки дар бандҳои 11), 12), 13) ва

14) қисми 1 моддаи мазкур пешбинӣ шудаанд;

3) худро ихтиёран ба воситаи истеъмоли машруботи спиртӣ, маводи нашъаовар ё захролудкунанда ба ҳолати мастӣ оварда бошад;

4) кирдори ба ҷамъият ҳавфноки бо қонунгузориҳои Ҷумҳурии Тоҷикистон пешбиниамударо содир карда бошад;

5) худкушӣ ё қасди худкушӣ карда бошад, агар амалҳои зикргардида ба ҳолати беморӣ ё ба худкушӣ расонидан вобаста набошанд.

3. Ба хизматчии ҳарбӣ додани фармон, амр ва супоришҳои ғайриқонунӣ ё ба хизмати ҳарбӣ дахлнадошта манъ аст.

Моддаи 43. Муҳлати хизмати ҳарбӣ

1. Муҳлати хизмати ҳарбии ҳатмии хизматчиёни ҳарбӣ бо тартиби зерин муқаррар карда мешавад:

1) барои онҳое, ки хизмати ҳарбии ҳатмии муҳлатнокро дар вазифаҳои сарбозон ва сержантҳо адо мекунанд - 24 моҳ, барои шахсони дорои таҳсилоти олии касбӣ - 12 моҳ;

2) барои онҳое, ки хизмати ҳарбиро дар ҳайати захираҳои даъвати сафарбарӣ дар вазифаҳои сарбозҳо ва сержантҳо адо мекунанд - 1 моҳ;

3) барои онҳое, ки аз рӯи даъват дар вазифаҳои афсарон хизмати ҳарбиро адо мекунанд - 24 моҳ;

4) барои сержантҳо, прапоршикон, инчунин хизматчиёни ҳарбии ҷинси зан, ки бо тартиби ихтиёрӣ хизмат мекунанд - 3 сол, пас аз адои муҳлат ин гурӯҳи хизматчиёни ҳарбӣ ҳуқуқ доранд хизмати ҳарбиро бо тартиби муайяннамудаи низомномаи тартиби адои хизмати ҳарбӣ тамдид намоянд;

5) барои афсароне, ки муассисаҳои таълимии давлатии ҳарбии таҳсилоти олии касбиро хатм намудаанд - 10 сол;

6) барои афсароне, ки муассисаҳои таълимии мақомоти амнияти миллии Ҷумҳурии Тоҷикистон ё дар асоси роҳхати мақомоти амнияти миллии Ҷумҳурии Тоҷикистон муассисаҳои таълимии амниятӣ ё ҳадамоти махсуси давлатҳои хориҷиро хатм намудаанд - на камтар аз 15 сол;

7) барои афсароне, ки аз ҳайати эҳтиёт ба тариқи ихтиёрӣ ба хизмати ҳарбӣ дохил шудаанд - 5 сол;

8) барои хизматчиёни ҳарбие, ки ба тариқи ихтиёрӣ хизмати ҳарбиро дар шароити баландкӯҳ ва маҳалҳои дорои шароити номусоиди иқлимӣ экологӣ адо мекунанд - муҳлати кӯтоҳкардашудаи адои хизмати ҳарбӣ дар ин маҳалҳо, ки бо низомномаи тартиби адои хизмати ҳарбӣ муайян шудааст, муқаррар мегардад.

2. Муҳлат ва тартиби адо намудани хизмати ҳарбӣ барои хизматчиёни ҳарбӣ берун аз ҳудуди Ҷумҳурии Тоҷикистон бо қонунгузориҳои Ҷумҳурии Тоҷикистон муқаррар карда мешаванд.

3. Оғози хизмати ҳарбӣ чунин ҳисоб карда мешавад:

1) барои шахрвандоне, ки ба хизмати ҳарбии ҳатмии муҳлатнок даъват шудаанд - аз рӯзи ҳозиршавӣ ба комиссариати ҳарбӣ барои сафарбар шудан ба маҳалли адои хизмати ҳарбӣ;

2) барои шахрвандоне, ки ба хизмати ҳарбӣ ба таври ихтиёрӣ дохил мешаванд - аз рӯзи ба рӯйхати ҳайати шахсии қисми ҳарбӣ дохил шудани онҳо;

3) барои шахрвандоне, ки ба муассисаҳои таълимии давлатии ҳарбии таҳсилоти олии касбӣ дохил мешаванд - аз рӯзи ба рӯйхати курсантони муассисаи таълимии давлатии ҳарбии таҳсилоти олии касбӣ шомил намудан.

4. Анҷоми хизмати ҳарбӣ бо тартиби муайяннамудаи низомномаи тартиби адои хизмати ҳарбӣ санаи аз рӯйхати ҳайати шахсии хориҷ гардидани хизматчии ҳарбӣ ҳисобида мешавад.

5. Муҳлати хизмати ҳарбии ҳатмии хизматчиёни ҳарбиро, ки дар қисми 1 моддаи мазкур муқаррар шудааст, тамдид кардан мумкин нест, ба истиснои:

1) хизматчиёни ҳарбие, ки дар беморхона табобат мегиранд;

2) хизматчиёне, ки дар сафарҳои ҷангӣ иштирок мекунанд, дар асорат ва ҳолатҳои дигари пешбининамудаи низомномаи тартиби адои хизмати ҳарбӣ қарор доранд.

6. Вақти иштироки хизматчиёни ҳарбие, ки хизмати ҳарбии ҳатмии муҳлатнокро адо мекунанд, дар амалиёти ҷангӣ ё иҷрои супоришҳо дар шароити низоҳҳои мусаллаҳона, инчунин вақти муолиҷаи онҳо дар муассисаҳои табобатӣ дар натиҷаи захмдоршавӣ, контузиягирӣ, маъюбшавӣ ё ба беморихое, ки ҳангоми амалиёти зикршуда гирифта шудаанд, аз ҳисоби 1 рӯзи он баробар ба 2 рӯзи хизмати ҳарбии ҳатмии муҳлатнок ба ҳисоб гирифта мешавад.

7. Муҳлати худсарона қисми ҳарбӣ ё маҳалли хизмати ҳарбиро тарк намудани хизматчии ҳарбӣ, сари вақт ба қисми ҳарбӣ ё маҳалли хизмати ҳарбӣ ҳозир нашудан дар муҳлати дар амрномаҳо нишондодашуда, сарфи назар аз сабабҳои он, инчунин муҳлати адои ҷазои ҷиноятӣ дар намуди нигоҳ доштан дар қисмҳои ҳарбии интизомӣ ё муҳлати адои ҷазои интизомӣ дар намуди ҳабс ба муҳлати хизмати ҳарбӣ дохил карда намешаванд.

8. Давраи гузаштани чамъомадҳои ҳарбӣ ба муҳлати умумии хизмати ҳарбии шаҳрванд дохил карда мешавад.

Моддаи 44. Либоси ҳарбӣ

1. Барои хизматчиёни ҳарбии Қувваҳои Мусаллаҳи Ҷумҳурии Тоҷикистон, кӯшунҳо ва воҳидҳои дигари ҳарбӣ намудҳои зарурии либоси ҳарбӣ муқаррар карда мешаванд.

2. Либоси ҳарбӣ ва нишонаҳои фарқкунандаи онро Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон ва қоидаҳои пӯшида гаштани онро вазири мудофияи Ҷумҳурии Тоҷикистон тасдиқ менамоянд.

3. Намуди либос ва нишонаҳои фарқкунандаи кормандони мақомоти давлатӣ, корхона, муассиса, ташкилотҳо ва иттиҳодияҳои ҷамъиятӣ набояд шабеҳи либоси ҳарбӣ ва нишонаҳои фарқкунандаи хизматчиёни ҳарбӣ бошанд.

4. Мақомоти давлатӣ ҳангоми тағйир додани намуди либос ва нишонаҳои фарқкунандаи он ё чорӣ намудани намуди нави либос ва нишонаҳои фарқкунандаи кормандони худ ба Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон тақлифҳои дахлдорро пас аз мувофиқа бо Вазорати мудофияи Ҷумҳурии Тоҷикистон пешниҳод менамоянд.

5. Пӯшида гаштани либоси ҳарбӣ бо нишонаҳои фарқкунанда аз тарафи шаҳрванде, ки ба ин ҳуқуқ надорад, манъ аст.

Моддаи 45. Савганди ҳарбӣ

1. Шаҳрванди бори аввал ба хизмати ҳарбӣ дохилшуда ё хизмати ҳарбиरो адонакарда ва бори аввал ба чамъомадҳои ҳарбӣ даъватшуда дар назди Парчами давлатии Ҷумҳурии Тоҷикистон ва Парчами ҷангии қисми ҳарбӣ ё Парчами давлатии Ҷумҳурии Тоҷикистон бо мазмуни зерин савганди ҳарбӣ ёд мекунад:

"Ман, (насаб, ном ва номи падар) ба хизмати ҳарбӣ дохил шуда, ботантана савганд ёд мекунам, ки ба халқи Тоҷикистон ва Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон - Сарфармондеҳи Олии Қувваҳои Мусаллаҳи Ҷумҳурии Тоҷикистон содиқ мемонам, талаботи Конститутсияи Ҷумҳурии Тоҷикистон, қонунҳо ва оинномаҳои ҳарбиरो қатъиян риоя карда, фармонҳои командирону сардоронро ҳатман иҷро менамоям.

Қавл медиҳам, ки боинтизом, далер ва зирак бошам, ба душвории маҳрумӣҳои хизмати ҳарбӣ устуворона тоб оварда, сирри давлатиро нигоҳдорам.

Бо дарки масъулият уҳдадорӣҳои хизматиамро иҷро намуда, барои ҳифзи истиқлолият, тамомияти арзӣ ва сохтори конститутсионии Ҷумҳурии Тоҷикистон неру ва ҳаёти худро дарёғ намедорам.

Агар ман ин савганди худро шиканам, бигузор, ба ҷазои саҳти қонун ва нафрати халқ гирифта шавам".

2. Ёд кардани савганди ҳарбӣ бо тартибе, ки оинномаҳои ҳарбии Қувваҳои Мусаллаҳи Ҷумҳурии Тоҷикистон муқаррар намудаанд, анҷом дода мешавад.

3. Хизматчиёни ҳарбӣ барои садоқат ба Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон - Сарфармондеҳи Олии Қувваҳои Мусаллаҳи Ҷумҳурии Тоҷикистон бо тартиби муқаррарнамудаи қонунгузори Ҷумҳурии Тоҷикистон савганд ёд мекунанд.

4. То ёд кардани савганди Ҳарбӣ чалб кардани хизматчиӣ Ҳарбӣ ба иҷрои супоришҳои ҷангӣ (иштирок дар амалиёти ҷангӣ, навбатдорӣ ҷангӣ, хизмати ҷангӣ, гарнизонӣ, посбонӣ), супоришҳои ҷангоми ҷорӣ кардани вазъияти ғавқулода, вобаста намудани аслиҳа ва техникаи Ҳарбӣ ба онҳо дар шароити низоъҳои мусаллаҳона, инчунин татбиқи ҷазои интизомӣ дар намуди ба ҳабс гирифта манъ аст.

Моддаи 46. Муваққатан ба ихтиёри мақомоти дигар фиристодан ва гузаронидани хизматчиёни Ҳарбӣ

1. Хизматчиёни Ҳарбӣ метавонанд муваққатан ба мақомоти давлатӣ, ташкилотҳои байналмилалӣ, ки Ҷумҳурии Тоҷикистон узви онҳо мебошад, инчунин корхонаҳои саноати мудофиавӣ, корхона ва муассисаҳои дигар дар доираи меъёри муқаррарнамудаи Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон фиристода шаванд.

2. Хизматчиёни Ҳарбӣ метавонанд барои минбаъд адо намудани хизмати Ҳарбӣ аз Қувваҳои Мусаллаҳи Ҷумҳурии Тоҷикистон ба мақомоти давлатии дигар, инчунин аз ин мақомоти давлатӣ ба Қувваҳои Мусаллаҳи Ҷумҳурии Тоҷикистон ё ба мақомоти давлатие, ки дар онҳо мутобиқи Қонуни мазкур хизмати Ҳарбӣ пешбинӣ шудааст, бо тартиби муайянамудаи низономаи тартиби адои хизмати Ҳарбӣ гузаронида шаванд. Хизматчиёни Ҳарбӣ метавонанд мутобиқи созишномаҳои байнидавлатии Ҷумҳурии Тоҷикистон ба қувваҳои мусаллаҳ, кӯшунҳо ва воҳидҳои дигари Ҳарбии давлатҳои дигар, мақомоти давлатие, ки қонунгузориҳои ин давлатҳо дар онҳо хизмати Ҳарбиро пешбинӣ намудаанд, барои минбаъд адо намудани хизмати Ҳарбӣ гузаронида шаванд.

3. Хизматчиёни Ҳарбии Вазорати мудофиаи Ҷумҳурии Тоҷикистон, Вазорати корҳои дохилии Ҷумҳурии Тоҷикистон (кӯшунҳои дохилӣ ва ҳадамоти оташнишонӣ), Кумитаи давлатии амнияти миллии Ҷумҳурии Тоҷикистон, Гвардияи миллии Ҷумҳурии Тоҷикистон, Коллегияи Ҳарбии Суди Олии Ҷумҳурии Тоҷикистон, судҳои Ҳарбии Ҷумҳурии Тоҷикистон, Сарпрокуратураи Ҳарбии Ҷумҳурии Тоҷикистон, Кумитаи ҳолатҳои ғавқулода ва мудофиаи граждании назди Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон, Агентии таъминоти амволи махсуси назди Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон, Сарраёсати иҷроӣ ҷазои ҷиноятии Вазорати адлияи Ҷумҳурии Тоҷикистон, ки бо тартиби гузариш ба мансаб дар Дастгоҳи иҷроияи Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон таъин мешаванд, дар захираи кадрҳои ҳайати роҳбарикунандаи болоии мақомоте, ки аз онҳо ҷо онҳо сафарбар шудаанд, гузошта шуда, ҳамаи ҳуқуқи имтиёзҳо ва таъминоти кафолатҳои дигари иҷтимоӣ барои хизматчиёни Ҳарбӣ пешбинишуда, инчунин пардохти ҷубронпулӣ бар ивази озуқа, молу мулкӣ шайъӣ, маош аз рӯи рутбаи Ҳарбӣ нигоҳ дошта мешаванд. Тартиби таъмини ин ҳуқуқи кафолатҳо ва пардохти онҳо аз ҳисоби вазорату идорое, ки хизматчиӣ Ҳарбӣ аз он барои идомаи хизмат сафарбар карда шудааст, анҷом дода мешавад.

4. Уҳдадорӣҳои мансабӣ, кафолатҳои иҷтимоӣ, тартиби сарфароз гардонидан бо рутбаҳои олии Ҳарбӣ ва таъини нафақаи хизматчиёни Ҳарбиеро, ки аз мақомоти дар қисми 3 моддаи мазкур пешбинишуда ба Дастгоҳи иҷроияи Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон сафарбар шудаанд, Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон муқаррар мекунад.

Моддаи 47. Ҳайати хизматчиёни Ҳарбӣ ва рутбаҳои Ҳарбӣ

1. Дар Қувваҳои Мусаллаҳи Ҷумҳурии Тоҷикистон, кӯшунҳо ва воҳидҳои дигари Ҳарбӣ ҳайати хизматчиёни Ҳарбии зерин муайян карда мешаванд:

1) сарбозон;

- 2) сержантҳо;
- 3) прапоршикон;
- 4) афсарони хурд;
- 5) афсарони калон;
- 6) афсарони олӣ.

2. Рутбаҳои ҳарбӣ барои хизматчиёни ҳарбии Қувваҳои Мусаллаҳи Ҷумҳурии Тоҷикистон, кӯшунҳо ва воҳидҳои дигари ҳарбӣ аз тарафи Маҷлиси намояндагони Маҷлиси Олии Ҷумҳурии Тоҷикистон муқаррар карда мешаванд.

3. Қорӣ намудани рутбаҳои махсуси шабех ба рутбаҳои ҳарбӣ барои шахсони мансабдор, кормандон ва хизматчиёни мақомоти давлатӣ, корхона, муассиса ва ташкилотҳо, сарфи назар аз шакли моликият ва ташкилию ҳуқуқӣ, ба истисноии ҳолатҳои муқаррарнамудаи қонунгузори Ҷумҳурии Тоҷикистон, манъ аст.

Моддаи 48. Додани рутбаҳои ҳарбӣ

1. Барои гузаштани хизмати ҳарбӣ дар ҳар як рутбаи ҳарбӣ муҳлати муайян муқаррар карда мешавад.

2. Рутбаи ҳарбии навбатӣ ба хизматчиӣ ҳарбие, ки дорои ихтисос аз рӯи қайди ҳарбӣ ва наздик ба он аст, бо гузашти муҳлати хизмати ҳарбии ӯ дар рутбаи пешинаи ҳарбӣ, агар ӯ мансаби ҳарбиеро ишғол намояд, ки бо воҳиди қорӣ барои он рутбаи ҳарбии баробар ё нисбатан болотар аз рутбаи ҳарбии ба хизматчиӣ ҳарбӣ додашаванда пешбинӣ гардида бошад, дода мешавад.

3. Рутбаи ҳарбии навбатӣ ба хизматчиӣ ҳарбие, ки рутбаи ҳарбии афсари то подполковникро дорад ва муваффақона дар шӯбаи рӯзонаи муассисаҳои таълимии давлатии ҳарбии таҳсилоти олии касбӣ таҳсил мекунад, бо гузашти муҳлати хизмати ӯ дар рутбаи ҳарбии пешина, новобаста ба мансаби ҳарбии ишғолкардаи ӯ то дохилшавӣ ба муассисаи таълимии зикргардида дода мешавад.

4. Рутбаи ҳарбии навбатӣ метавонад ба хизматчиӣ ҳарбӣ пеш аз муҳлат барои хизматҳои шоёни шахсӣ, вале на баландтар аз рутбаи ҳарбии бо воҳиди қорӣ, ки барои мансаби ҳарбии ишғолкардаи ӯ пешбинӣ шудааст ва баъди гузаштани на камтар аз нисфи муҳлати муқарраркардаи хизмат дар рутбаи ҳарбии пешина, вале на зиёда аз як маротиба дар тамоми давраи хизмати ҳарбӣ дода шавад.

5. Ба хизматчиӣ ҳарбие, ки муҳлати адои хизмати ҳарбиаш дар рутбаи ҳарбии ба ӯ додашуда яқуним баробар ба охир расидааст, метавонад барои хизматҳои шоёни шахсӣ як зина боло аз рутбаи ҳарбии бо воҳиди қорӣ дар мансаби ишғолкардаи пешбинигардида дода шавад, аммо на бештар аз як маротиба дар давраи гузаштани хизмати ҳарбӣ.

6. Рутбаҳои ҳарбӣ ба хизматчиёни ҳарбӣ бо тартиби зерин дода мешаванд:

- 1) рутбаҳои олии ҳарбӣ - аз тарафи Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон;
- 2) то рутбаҳои олии ҳарбӣ - бо тартиби муқарраркардаи низомномаи тартиби адои хизмати ҳарбӣ.

7. Ба шахсони дорои рутбаҳои махсуси ҳайати қаторӣ ва роҳбарикунандаи мақомоти қорҳои дохилӣ, адлия, назорати давлатии молиявӣ ва мубориза бо коррупсия, назорати маводи нашъаовар, хадамоти гумрук, рутбаҳои дараҷавии

мақомоти прокуратура, дараҷаҳои тахассусии судяҳо ва рутбаҳои дараҷавии ҳадамоти иҷро ҳангоми гузаронидан барои ишғоли мансабҳои ҳарбӣ дар Қувваҳои Мусаллаҳи Ҷумҳурии Тоҷикистон, қўшунҳо ва воҳидҳои дигари ҳарбӣ дар натиҷаи гузаронидани аттестатсия рутбаҳои ҳарбии ҳайати афсарӣ баробар ба рутба, дараҷаи тахассусии онҳо дода мешаванд, вале на баландтар аз он рутбае, ки бо воҳиди қорӣ пешбинӣ шудааст, ба истиснои рутбаҳои ҳарбие, ки аз ҷониби Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон дода мешаванд. Муҳлати рутбаи ҳарбӣ дар мансабҳои ҳарбӣ аз рӯзи додани рутбаи махсус, рутбаи дараҷавӣ, дараҷаҳои тахассусӣ ҳисоб карда мешавад.

8. Тартиби додани рутбаҳои ҳарбӣ ва муҳлати хизмати ҳарбӣ дар рутбаҳои ҳарбиро низомномаи тартиби адои хизмати ҳарбӣ муайян менамояд.

Моддаи 49. Маҳрум кардан аз рутбаи ҳарбӣ, паст ва барқарор кардан дар рутбаи ҳарбӣ

1. Хизматчиҳои ҳарбӣ, инчунин шахрванде, ки дар ҳайати эҳтиёт ё дар истеъфо қарор дорад, мумкин аст аз рутбаи ҳарбӣ дар ҳолатҳои зерин маҳрум карда шавад:

1) бо ҳукми эътибори қонунӣ пайдокардаи суд - новобаста ба рутбаи ҳарбии додасуда;

2) бо фармоиши шахси мансабдоре, ки мутобиқи низомномаи тартиби адои хизмати ҳарбӣ ба ӯ ҳуқуқи додани рутбаҳои ҳарбии сержантҳо ва прапоршикон нисбати чунин ҳайати хизматчиёни ҳарбӣ дода шудааст, барои паст задани шаъни рутбаи ҳарбӣ;

3) бо фармоиши фармондеҳони намуди Қувваҳои Мусаллаҳи Ҷумҳурии Тоҷикистон ва роҳбарони мақомоти давлатие, ки дар онҳо мутобиқи Қонуни мазкур хизмати ҳарбӣ пешбинӣ шудааст - нисбати прапоршикон дар ҳолати рухсат шуданашон аз хизмати ҳарбӣ барои паст задани шаъни рутбаи ҳарбӣ;

4) бо фармоиши вазири мудофияи Ҷумҳурии Тоҷикистон, инчунин роҳбарони мақомоти давлатие, ки дар онҳо мутобиқи Қонуни мазкур хизмати ҳарбӣ пешбинӣ шудааст - нисбати ҳайати афсарони хурд ва калон дар ҳолати рухсат шуданашон аз хизмати ҳарбӣ барои паст задани шаъни баланди рутбаи ҳарбӣ бо назардошти қарорҳои ҷаласаҳои афсарон ё суди рафиқонаи шарафи афсарӣ;

5) бо фармони Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон - нисбати ҳайати афсарони олӣ.

2. Як ё ду зина паст кардани рутбаи ҳарбӣ аз ҷониби шахсони зерин ба амал бароварда мешавад:

1) нисбати ҳайати афсарони хурд ва калон танҳо аз тарафи вазири мудофияи Ҷумҳурии Тоҷикистон, роҳбарони мақомоти давлатие, ки дар онҳо мутобиқи Қонуни мазкур хизмати ҳарбӣ пешбинӣ шудааст - бо назардошти қарорҳои ҷаласаҳои афсарон ё суди рафиқонаи шарафи афсарӣ;

2) нисбати хизматчиёни ҳарбии ҳайати сержантҳо ва прапоршикон бо фармони шахси мансабдоре, ки ҳуқуқи додани ин рутбаҳои ҳарбиро дорад.

3. Тартиби барқарор намудани рутбаи ҳарбии хизматчиҳои ҳарбӣ ё шахрвандеро, ки аз рутбаи ҳарбӣ маҳрум ё рутбаи ҳарбиаш паст карда шудааст, низомномаи тартиби адои хизмати ҳарбӣ муайян менамояд.

Моддаи 50. Мансабҳои ҳарбӣ

1. Хизматчиёни ҳарбӣ хизмати ҳарбиरो дар мансабҳои ҳарбӣ аз рӯи воҳиди кори пешбинишудаи қисмҳои ҳарбӣ, ба истиснои ҳолатҳои дар қисми 6 моддаи мазкур нишондодашуда, адо мекунад.

2. Ба зиммаи хизматчиӣ ҳарбӣ вогузор намудани иҷрои уҳдадорихое, ки тибқи қонунгузори муқаррар нагардидаанд, манъ аст.

3. Ҳар як мансаби ҳарбӣ бояд ба як рутбаи ҳарбӣ мувофиқат кунад.

4. Номгӯи мансабҳои ҳарбии аз ҷониби полковникҳо ва ҳайати олии афсарӣ дар Қувваҳои Мусаллаҳи Ҷумҳурии Тоҷикистон, қўшунҳо ва воҳидҳои дигари ҳарбӣ ишғолкунанда аз ҷониби Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон тасдиқ мегардад.

5. Номгӯи мансабҳои дигари ҳарбӣ ва рутбаҳои ҳарбии ба онҳо мувофиқро вазири мудофияи Ҷумҳурии Тоҷикистон (роҳбари мақомоти давлатие, ки дар онҳо мутобиқи Қонуни мазкур хизмати ҳарбӣ пешбинӣ шудааст) тасдиқ мекунад.

6. Хизматчиёни ҳарбӣ дар ҳолатҳои зерин наметавонанд хизмати ҳарбиरो дар мансабҳои ҳарбӣ адо намоянд:

1) то ёд кардани савганди ҳарбӣ;

2) дар давраи дар ихтиёри командир (сардор) будан - на зиёдтар аз 3 моҳ;

3) дар давраи бо сабаби чорабиниҳои ташкилию штатӣ дар ихтиёри командир (сардор) будан - на бештар аз 4 моҳ;

4) дар ҳолатҳои дигар, ки низомномаи тартиби адои хизмати ҳарбӣ муайян мекунад.

Моддаи 51. Таъин кардан ба мансаби ҳарбӣ ва озод кардан аз мансаби ҳарбӣ

1. Ба мансаби ҳарбӣ таъин ва аз мансаби ҳарбӣ озод кардани хизматчиӣ ҳарбӣ мувофиқи санадҳои меъёрии ҳуқуқӣ бо тартиби зерин сурат мегиранд:

1) онҳое, ки дар салоҳияти Президент ва Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон мебошанд - аз ҷониби Президент ва Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон;

2) хизматчиёни дигари ҳарбӣ - бо тартиби муқаррарнамудаи низомномаи тартиби адои хизмати ҳарбӣ.

2. Қобачогузори хизмати афсарон ва прапоршикон, қобачокунии онҳо аз рӯи нақша дар маҳалҳои, ки муҳлати мушаххаси хизмат дар онҳо муқаррар гардидааст, бо тартиби муқаррарнамудаи низомномаи тартиби адои хизмати ҳарбӣ анҷом дода мешаванд.

Моддаи 52. Синни ниҳони дар хизмати ҳарбӣ будан

1. Синни ниҳони дар хизмати ҳарбӣ будан барои хизматчиёни ҳарбӣ чунин муқаррар карда мешавад:

1) дорои рутбаи ҳарбии генерал-полковник - 63 сол;

2) дорои рутбаи ҳарбии генерал-лейтенант, генерал-майор - 58 сол;

3) дорои рутбаи ҳарбии полковник - 53 сол;

4) дорои рутбаҳои дигари ҳарбӣ - 48 сол.

2. Синни ниҳоии дар хизмати ҳарбӣ будани хизматчиёни ҳарбии ҷинси зан мувофиқи қисми 1 моддаи мазкур муқаррар карда мешавад, вале он набояд аз 53 сол боло бошад.

3. Ба хизматчиёни ҳарбии алоҳида, ки ба синни ниҳоии дар хизмати ҳарбӣ будан расидаанд ва дорои собиқаи зиёди хизматӣ дар яке аз ихтисосҳо аз рӯи қайди ҳарбӣ мебошанд, ки номгӯи онҳо дар низомномаи тартиби адои хизмати ҳарбӣ зикр шудааст, метавонад муҳлати дар хизмати ҳарбӣ буданашон то ба синни 60 расидан тамдид карда шавад.

4. Синни ниҳоии дар қисмҳои 1, 2 ва 3 моддаи мазкур муқарраргардида нисбати хизматчиёни ҳарбие, ки аз ҷониби Президент ва Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон ба мансабҳои ҳарбӣ таъин мешаванд, татбиқ намегардад.

БОБИ 8. РУХСАТ НАМУДАН АЗ ХИЗМАТИ ҲАРБӢ

Моддаи 53. Рухсат намудан аз хизмати ҳарбӣ

1. Хизматчии ҳарбӣ пас аз ба охир расидани муҳлати муқаррарнамудаи Қонуни мазкур аз хизмати ҳарбӣ рухсат карда мешавад.

2. Хизматчии ҳарбии аз хизмати ҳарбӣ рухсатшуда ба ҳайати эҳтиёт дохил карда мешавад.

3. Хизматчии ҳарбие, ки ба синни ниҳоии дар ҳайати эҳтиёт будан расидааст ё аз ҷониби комиссияи тиббию ҳарбӣ ғайриқобили хизмати ҳарбӣ доништа шудааст, аз хизмати ҳарбӣ ба истеъфо бароварда мешавад.

4. Рухсат намудани хизматчиёни ҳарбиро аз хизмати ҳарбӣ вазири мудофияи Ҷумҳурии Тоҷикистон, роҳбарони мақомоти давлатие, ки дар онҳо мутобиқи Қонуни мазкур хизмати ҳарбӣ пешбинӣ шудааст, инчунин шахсони мансабдори мақомоти номбурда бо тартиби муайяннамудаи низомномаи тартиби адои хизмати ҳарбӣ анҷом медиҳанд.

Моддаи 54. Асосҳо барои рухсат намудан аз хизмати ҳарбӣ

1. Хизматчии ҳарбӣ (ғайр аз сарбозон ва сержантҳое, ки хизмати ҳарбии ҳатмии муҳлатнокро адо мекунанд) аз хизмати ҳарбӣ бо асосҳои зерин рухсат карда мешавад:

1) аз рӯи синну сол - дар сурати расидан ба синни ниҳоии дар хизмати ҳарбӣ будан;

2) аз рӯи вазъи саломатӣ - бо сабаби аз ҷониби комиссияи тиббию ҳарбӣ ғайриқобили хизмати ҳарбӣ донистан;

3) вобаста ба вазъи саломатӣ қобили маҳдуди хизмати ҳарбӣ дониستاني хизматчии ҳарбии рутбаи ҳарбии то прапоршики калондошта аз ҷониби комиссияи тиббии ҳарбӣ;

4) хангоми маҳрум шудан аз рутбаи ҳарбии афсарӣ ё прапоршикӣ;

5) хангоми эътибори қонунӣ пайдо кардани ҳукми суд дар бораи таъини ҷазо дар шакли маҳрум сохтан аз озодӣ;

6) хангоми риоя накардани тартиби муқаррарнамудаи қонунгузори Ҷумҳурии Тоҷикистон оид ба танзими анъана ва ҷашну маросим;

7) хангоми қатъ гардидани шаҳрвандии Ҷумҳурии Тоҷикистон ё доштани шаҳрвандии давлати дигар;

8) аз рӯи аттестатсия ба хизмати ҳарбӣ номувофиқ будан;

9) барои паст задани шаъни баланди рутбаи ҳарбӣ;

10) вобаста ба маҳрум шудан аз иҷозат ба сирри давлатӣ ё рад шудани додани чунин иҷозат;

11) пешниҳод намудани маълумоти ошкоро бардурӯғ ё ҳуччатҳои қалбақӣ дар бораи худ ё ҳешовандони наздики худ;

12) вобаста ба гузаштан ба хизмат дар мақомоти корҳои дохилӣ ё сохторҳои дигари ҳарбишуда, агар хизматчи ҳарбӣ дар Қувваҳои Мусаллаҳи Ҷумҳурии Тоҷикистон, қўшунҳо ва воҳидҳои дигари ҳарбӣ на кам аз 10 сол хизмат карда бошад;

13) бо сабабҳои оилавӣ ва асосҳои дигаре, ки низомномаи тартиби адои хизмати ҳарбӣ муқаррар намудааст.

2. Хизматчи ҳарбие, ки рутбаи ҳарбии афсарӣ дошта, хизмати ҳарбии ҳатмии муҳлатнокро адо мекунад, пас аз анҷоми адои хизмати ҳарбӣ ё бо асосҳои дар бандҳои 1) ва 2) қисми 2 моддаи 30 Қонуни мазкур пешбинишуда, инчунин мувофиқи бандҳои 2), 3), 5), 6) ва 10 қисми 1 моддаи мазкур аз хизмати ҳарбӣ рухсат мешавад.

3. Сарбозон ва сержантҳое, ки хизмати ҳарбии ҳатмии муҳлатнокро адо мекунанд, аз хизмати ҳарбӣ ба тариқи зерин рухсат мешаванд:

1) пас аз анҷоми муҳлати хизмати ҳарбӣ;

2) аз рӯи вазъи саломатӣ - бо сабаби аз ҷониби комиссияи тиббию ҳарбӣ ғайриқобили хизмати ҳарбӣ ё қобили маҳдуд ба хизмати ҳарбӣ донишони онҳо;

3) хангоми эътибори қонунӣ пайдо кардани ҳукми суд дар бораи таъини ҷазо дар шакли маҳрум сохтан аз озодӣ;

4) бо сабаби қатъ гардидани шаҳрвандии Ҷумҳурии Тоҷикистон;

5) дар ҳолати мавҷуд будани яке аз асосҳои дар бандҳои 1) ва

2) қисми 2 моддаи 30, бандҳои 2) ва 4) қисми 1, бандҳои 1) ва 6) қисми 2 моддаи 31 Қонуни мазкур пешбинишуда.

БОБИ 9. ҲАЙАТИ ЭҲТИЁТИ ҚУВВАҲОИ МУСАЛЛАҲИ ҶУМҲУРИИ ТОҶИКИСТОН ВА МАҚОМОТИ АМНИЯТИ МИЛЛИИ ҶУМҲУРИИ ТОҶИКИСТОН

Моддаи 55. Дохил кардан ба ҳайати эҳтиёти Қувваҳои Мусаллаҳи Ҷумҳурии Тоҷикистон ва мақомоти амнияти миллии Ҷумҳурии Тоҷикистон

1. Барои пуррагардонии Қувваҳои Мусаллаҳи Ҷумҳурии Тоҷикистон хангоми сафарбарӣ дар ҳолати ҷангӣ аз ҳисоби шаҳрвандони зерин ҳайати эҳтиёт таъсис дода мешавад:

1) онҳое, ки аз хизмати ҳарбӣ рухсат шуда, ба ҳайати эҳтиёт дохил карда шудаанд;

2) онҳое, ки аз рӯи барномаи оmodасозии афсарони эҳтиёт дар кафедраҳои ҳарбии назди муассисаҳои таълимии давлатии таҳсилоти олии касбӣ таҳсил намудаанд;

3) онҳое, ки хизмати ҳарбии ҳатмиро бо сабаби ба онҳо додани иҷозат барои ба таъхир гузоштани муҳлати даъват адо накардаанд ё аз даъват ба хизмати ҳарбӣ озод шудаанд;

4) онҳое, ки хизмати ҳарбиرو дар ҳайати захираҳои даъвати сафарбарӣ адо кардаанд;

5) заноне, ки дорои ихтисоси қайди ҳарбӣ мебошанд.

2. Ташкили ҳайати эҳтиёти мақомоти амнияти миллии Ҷумҳурии Тоҷикистон бо тартиби муқаррарнамудаи қонунгузори Ҷумҳурии Тоҷикистон анҷом дода мешавад.

3. Ба шахрванде, ки бо сабаби ба ӯ додани иҷозат барои ба таъхир гузоштани муҳлати даъват хизмати ҳарбиро адо накардааст, аз ҷониби комиссари ҳарбии шахр ё ноҳия рутбаи ҳарбии қаторӣ бо дохил намудан ба ҳайати эҳтиёт дода мешавад.

4. Шахрванде, ки дар ҳайати эҳтиёт қарор дорад, мутобиқи низомномаи ташхиси тиббӣ ҳарбӣ ҷиҳати муайян намудани қобил будан ба хизмати ҳарбӣ аз муоинаи тиббӣ мегузарад.

Моддаи 56. Ҳайати эҳтиёт

1. Шахрвандоне, ки дар ҳайати эҳтиёт мебошанд, вобаста ба рутбаҳои ҳарбӣ мувофиқи синну сол ба се гурӯҳ тақсим мешаванд:

1) сарбозон, сержантҳо, старшинаҳо, прапоршикон - гурӯҳи 1 то 38-солагӣ, гурӯҳи 2 то 48-солагӣ ва гурӯҳи 3 то 53-солагӣ;

2) афсарони хурд: лейтенанти хурд, лейтенант, лейтенанти калон, капитан - гурӯҳи 1 то 48-солагӣ, гурӯҳи 2 то 53-солагӣ ва гурӯҳи 3 то 58-солагӣ;

3) афсарони калон: майор ва подполковник - гурӯҳи 1 то 53-солагӣ, гурӯҳи 2 то 58-солагӣ ва гурӯҳи 3 то 60-солагӣ;

4) полковник - гурӯҳи 1 то 60-солагӣ, гурӯҳи 2 то 63-солагӣ;

5) афсарони олӣ то 63-солагӣ.

2. Шахрвандони ҷинси зан, ки дар ҳайати эҳтиёт мебошанд, ба гурӯҳи 3 мансубанд. Шахсони ҳайати афсарӣ - то ба синни 53 расидан ва шахсони ҳайати дигар - то ба синни 48 расидан.

3. Шахрвандоне, ки дар ҳайати эҳтиёт буда, ба синни ниҳоии дар ҳайати эҳтиёт будан расидаанд ё бинобар вазъи саломатӣ ғайриқобили хизмати ҳарбӣ доништа шудаанд, аз ҷониби комиссари ҳарбии шахр ё ноҳия аз қайди ҳарбӣ хориҷ карда мешаванд.

Моддаи 57. Чамъомадҳои ҳарбӣ ва махсус

1. Шахрвандоне, ки дар ҳайати эҳтиёт қарор доранд, мумкин аст барои омодагӣ ё омодагии такрорӣ ба хизмати ҳарбӣ ба чамъомадҳои ҳарбӣ даъват карда шаванд. Гузаронидани чамъомадҳои ҳарбӣ бо мақсадҳои дигар манъ аст.

2. Мухлат, давомнокии чамъомадҳои ҳарбӣ, маҳал ва вақти гузаронидани онҳоро вазири муҳофизати Ҷумҳурии Тоҷикистон ё роҳбарони мақомоти давлатие, ки дар онҳо мутобиқи Қонуни мазкур хизмати ҳарбӣ пешбинӣ шудааст, муайян менамоянд.

3. Давомнокии ҳар як чамъомади ҳарбӣ наметавонад аз 2 моҳ зиёд бошад.

4. Давомнокии умумии чамъомадҳои ҳарбӣ, ки шахрванд дар давраи дар ҳайати эҳтиёт будан ба онҳо ҷалб карда мешавад, аз 12 моҳ зиёд буда наметавонад.

5. Фосилаи байни чамъомадҳои ҳарбӣ, ки шахрвандони дар ҳайати эҳтиёт қарордошта ба онҳо даъват карда мешаванд, бояд на камтар аз 3 сол бошад.

6. Тартиби аз чамъомадҳои ҳарбӣ гузаштани шахрвандоне, ки дар ҳайати эҳтиёт қарор доранд ва таъминоти моддии онҳо бо Қонуни мазкур ва низомномаи тартиби гузаронидани чамъомадҳои ҳарбӣ, ки Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон тасдиқ менамояд, муайян карда мешавад.

7. Шахрвандоне, ки дар ҳайати эҳтиёт қарор доранд, бо мақсади амалисозии чорабиниҳо дар самти пешгирӣ, бартараф намудани ҳолатҳои ғайриқонуна ва оқибатҳои он ё дар ҳолатҳои дигар бо супориши Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон метавонанд ба чамъомадҳои махсус даъват карда шаванд.

8. Мухлати чамъомадҳои ҳарбӣ ва махсус ба мухлати умумии хизмати ҳарбии шахрвандон дохил карда мешавад.

Моддаи 58. Озод кардан аз чамъомадҳои ҳарбӣ

1. Аз чамъомадҳои ҳарбӣ шахрвандони зерини дар ҳайати эҳтиёт қарордошта озод карда мешаванд:

1) занҳо;

2) онҳое, ки дар муассиса, корхона ва ташкилотҳо, сарфи назар аз шакли моликият ва ташкилию ҳуқуқӣ, дар давраи сафарбарӣ ва ҳолати ҷангӣ захира (брон) шудаанд;

3) кормандон ва ҳайати ғайринизомии мақомоти корҳои дохилӣ, мақомоти гумрук, инчунин ҳайати ғайринизомии Қувваҳои Мусаллаҳи Ҷумҳурии Тоҷикистон, кӯшунҳо ва воҳидҳои дигари ҳарбӣ, мақомоти давлатие, ки дар онҳо мутобиқи Қонуни мазкур хизмати ҳарбӣ пешбинӣ шудааст;

4) кормандони нақлиёти ҳавоӣ ва роҳи оҳан, ки бевосита ба ҳамлу нақд ё хизматрасонӣ ва таъмири ҳавопаймоҳо (чархболҳо), техникаи аэродромҳо, нақлиёт ва таҷҳизоти роҳи оҳан машғул мебошанд;

5) онҳое, ки дар ҳамин давра бевосита ба корҳои киштикор ва ҳосилғундорӣ машғуланд;

6) донишҷӯён (курсантҳо) ва талабагони шакли рӯзона ва шабонаи таҳсил дар муассисаҳои таълимӣ;

7) донишҷӯён (курсантҳо) ва хонандагони шакли таҳсилоти ғоибона ва фосилавии муассисаҳои таълимӣ - дар давраи имтиҳонҳо ва навиштани кори дипломӣ;

8) онҳое, ки аз хизмати ҳарбӣ рухсат шудаанд - дар тӯли 3 сол пас аз ба ҳайати эҳтиёт рухсат шудан;

9) онҳое, ки чор ва зиёда фарзанди ноболиғ доранд;

10) онҳое, ки мутобиқи моддаи 31 Қонуни мазкур даъваташон ба хизмат ба таъхир гузошта шудааст (ба истиснои банди 6) қисми 2 моддаи 31);

11) онҳое, ки берун аз ҳудуди Ҷумҳурии Тоҷикистон қарор доранд.

2. Комиссари ҳарбӣ метавонад дар хусуси озод намудани шахрванд аз даъват ба чамъомадҳои ҳарбӣ дар ҳолати мавҷуд будани сабабҳои узрнок, ки бо ҳуччатҳои дахлдор тасдиқ гардидаанд, қарор қабул намояд.

Моддаи 59. Додани рутбаҳои ҳарбӣ ба шахрвандоне, ки дар ҳайати эҳтиёт мебошанд

1. Ба шахрвандоне, ки дар ҳайати эҳтиёт мебошанд, рутбаҳои навбатии ҳарбии ҳайати афсарӣ аз тарафи вазири мудофияи Ҷумҳурии Тоҷикистон баъди гузаштани чамъомадҳои ҳарбӣ ва супоридани санчишҳо бо пешниҳоди сардори чамъомадҳои ҳарбӣ, аммо на бештар аз се маротиба дар тамоми давраи дар ҳайати эҳтиёт будани онҳо дода мешаванд.

2. Ба шахрванде, ки дар ҳайати эҳтиёт мебошад, рутбаҳои навбатии ҳарбӣ то прапоршики калони эҳтиёт бо тартиби муқаррарнамудаи низомномаи тартиби адои хизмати ҳарбӣ дода мешавад.

3. Рутбаи якуми ҳарбии афсари эҳтиёт аз тарафи вазири мудофияи Ҷумҳурии Тоҷикистон дода мешавад:

1) ба шахрвандоне, ки кафедраи ҳарбии назди муассисаҳои таълимии давлатии таҳсилоти олии касбиро аз рӯи барномаи омодаسازی афсарони эҳтиёт хатм кардаанд - пас аз 12 моҳи адои хизмати ҳарбии хатмии муҳлатнок;

2) ба сарбозон, сержантҳо, старшинаҳо, прапоршикони эҳтиёт, ки таҳсилоти олии касбиро аз рӯи ихтисоси ғайринизомӣ, баробар ба таҳассуси омодагии дахлдори ихтисос аз рӯи қайди ҳарбӣ гирифтаанд - пас аз гузаштани аттестатсия бо тартиби муқаррарнамудаи низомномаи тартиби адои хизмати ҳарбӣ;

3) ба шахрвандоне, ки таҳсилоти олии касбӣ доранд, вале дар муассисаҳои таълимии давлатӣ барномаи омодаسازی афсарони эҳтиётро нагузаштаанд, аммо ихтисоси ғайринизомии онҳо аз рӯи таҳассус ба ихтисоси қайди ҳарбӣ монанд мебошад - танҳо ҳангоми ба хизмати ҳарбӣ қабул шудан.

4. Ба кормандони мақомоти судӣ, прокуратура, корҳои дохилӣ, адлия, назорати давлатии молиявӣ ва мубориза бо коррупсия, назорати маводи нашъаовар, хадамоти гумрук ва хадамоти иҷро, ки аз мақомоти номбаршуда ба ҳайати эҳтиёти Қувваҳои Мусаллаҳи Ҷумҳурии Тоҷикистон рухсат карда шудаанд, рутбаи ҳарбӣ бо назардошти ихтисос аз рӯи қайди ҳарбӣ ва рутбаҳои махсусе, ки онҳо доранд, аз тарафи вазири мудофияи Ҷумҳурии Тоҷикистон дода мешавад.

5. Ба шахрванде, ки ба ҳайати эҳтиёти мақомоти амнияти миллии Ҷумҳурии Тоҷикистон рухсат шудааст, рутбаи ҳарбӣ бо тартиби муқаррарнамудаи Қонуни мазкур аз ҷониби роҳбари ҳамин мақомот дода мешавад.

БОБИ 10. МУҚАРРАРОТИ ХОТИМАВӢ

Моддаи 60. Ҷавобгарӣ барои риоя накардани талаботи Қонуни мазкур

Шахсони воқеӣ ва ҳуқуқӣ барои риоя накардани талаботи Қонуни мазкур бо тартиби муқаррарнамудаи қонунгузории Ҷумҳурии Тоҷикистон ба ҷавобгарӣ кашида мешаванд.

Моддаи 61. Дар бораи аз эътибор соқит донистани Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон "Дар бораи ӯҳдадорӣ умумии ҷарбӣ ва хизмати ҷарбӣ"

Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон "Дар бораи ӯҳдадорӣ умумии ҷарбӣ ва хизмати ҷарбӣ" аз 29 ноябри соли 2000, № 30 (Ахбори Маҷлиси Олии Ҷумҳурии Тоҷикистон, с. 2000, №11, мод. 539; с. 2003, №4, мод. 146, №8, мод. 461; с. 2004, №2, мод. 50, №7, мод. 464; с. 2005, №3, мод. 117; с. 2006, №11, мод. 467; с. 2007, №7, мод. 659; с. 2010, №7, мод. 542, мод. 553; с. 2012, №12, қ. 1, мод. 1014; с. 2017, №5, қ. 1, мод. 296; с. 2018, №1, мод. 10) аз эътибор соқит дониста шавад.

Моддаи 62. Тартиби мавриди амал қарор додани Қонуни мазкур

Қонуни мазкур пас аз интишори расмӣ мавриди амал қарор дода шавад.

Президенти
Ҷумҳурии Тоҷикистон

Эмомалӣ Раҳмон

ш. Душанбе
29 январӣ соли 2021, № 1753